

10. OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA
POMOC DZIECIOM
— OFIAROM PRZESTĘPSTW

WARSZAWA, 21-22 PAŹDZIERNIKA 2013 R.

SPIS TREŚCI

Informacje organizacyjne	5
Program konferencji	
poniedziałek, 21 października	6
wtorek, 22 października	7
Plan i układ sal	8
Notki biograficzne prelegentów	10
Abstrakty wystąpień	17
Notatki	28
Zaświadczenie	33

INFORMACJE ORGANIZACYJNE

Organizatorzy zapewniają materiały konferencyjne, a w trakcie przerw kawę i lunch w holu głównym oraz w Sali Gałczyńskiego na VI piętrze.

Podczas pierwszego dnia sesje w Sali Koncertowej oraz w Sali Rudniewa będą prowadzone w językach polskim i angielskim. Organizatorzy zapewniają tłumaczenia wszystkich sesji w tych salach na język polski/angielski. Słuchawki będą dostępne w salach.

Pieczątkę i podpis na delegacji można uzyskać w punkcie informacyjnym w holu głównym na VI piętrze.

Zaświadczenie o udziale w konferencji znajduje się na ostatniej stronie materiałów konferencyjnych. Zaświadczenie nie wymaga podpisu ani pieczętki.

Ankiety ewaluacyjne można znaleźć w torbach konferencyjnych oraz w punkcie informacyjnym/rejestracji w holu głównym na VI piętrze. Prosimy o ich wypełnienie i wrzucenie do urny w punkcie informacyjnym/rejestracji.

Film pt.: „Pożegnanie z niewinnością” będzie wyświetlany w Sali Koncertowej.

8.00-9.30 Rejestracja uczestników

9.30-11.00 Sesja inauguracyjna, Sala Koncertowa

Powitania: Podsekretarz Stanu Wojciech Węgrzyn, Wiceprezydent m.st. Warszawy Włodzimierz Paszyński, Dyrektor Fundacji Dzieci Niczyje dr Monika Sajkowska

Wykład inauguracyjny:

Dzieci mają głos – opinie i doświadczenia krzywdzonych dzieci a polityka ochrony ich praw – *Lucyna Kicińska*
Wręczenie Certyfikatów Przyjaznych Pokoi Przesłuchań Dzieci

11.00-11.30 Przerwa na kawę

11.30-13.00 Sesja plenarna, Sala Koncertowa

Ochrona i wsparcie dzieci-ofiar przemocy

Dziecko w sądzie – podmiotowość dzieci uczestniczących w sprawach rodzinnych – *Nicholas Crichton, Wielka Brytania*
Jak rozmawiać z dzieckiem o jego traumatycznych doświadczeniach – *Bengt Söderström, Szwecja*
Kiedy dzieci krzywdzą dzieci – przekraczanie granic seksualnych między dziećmi – *Lucyna Wrońska, Niemcy*
Moderator: *Maria Keller-Hamela*

13.00-14.00 Lunch

14.00-15.30 Sesje równoległe

Sala Koncertowa

Jak słuchać, żeby dzieci mówiły – wysłuchanie dziecka w procedurze cywilnej – *Nicholas Crichton, Wielka Brytania*

Moderator: *Joanna Marszał-Kotas*

Sala Rudniewa

Jak obciąża nas praca z krzywdzonymi dziećmi i jak sobie z tym radzimy – strategię profesjonalistów – *Bengt Söderström, Szwecja*

Moderator: *Daria Drab*

Sala Renesansowa

Sesja Instytutu Ekspertyz Sądowych:
Opiniowanie w sprawach związanych z przemocą wobec dziecka
Kryteria oceny dowodu z opinii psychologicznej w sądzie – *dr Alicja Czerederecka*
Diagnoza przemocy w sprawach rodzinnych – *dr Alicja Czerederecka, dr Tomasz Rajtar*
Diagnoza przemocy wobec dziecka w sprawach karnych – *Teresa Jaśkiewicz-Obydzińska, Ewa Wach*
Moderator: *dr Alicja Czerederecka*

Sala A

Dzieci w wirtualnym świecie – przeciwdziałanie uzależnieniom dzieci od internetu i komputera – *Magdalena Wróblewska, Agnieszka Nawarenko*

Sala B

Przeciwdziałanie turystyce seksualnej w Polsce i na świecie, dobre praktyki – *Dorota Gajewska, Katarzyna Nowak, Dorota Pater*

Moderator: *Gabriela Kühn*

15.30-16.00 Przerwa na kawę

16.00-17.30 Sesje równoległe

Sala Koncertowa

Sądy rodzinne w systemie ochrony dzieci przed krzywdzeniem – *Nicholas Crichton, Wielka Brytania*

Moderator: *Beata Wojtkowska*

Sala Rudniewa

Dzieci w rodzinach zastępczych: kodeks bezpiecznej opieki – *Joanna Luberadzka-Gruca, Edyta Wojtasińska, Jolanta Zmarzlik*

Moderator: *Angelika Pasek-Gilarska*

Sala Renesansowa

Procedura „Niebieskie Karty” w świetle wyników badań i kontroli – panel dyskusyjny – *Renata Durda, Katarzyna Łukowska, Mirosław Miłoś, Justyna Podlewska*

Sala A

Wpływ dorosłych na rozwój psychoseksualny dziecka – *Katarzyna Fenik*

Sala B

Dialog motywujący w terapii dzieci krzywdzonych – *dr Konrad Ambroziak*

17.45-19.30 Projekcja filmu „Pożegnanie z niewinnością”, reż. David Schwimmer

9.00-10.45 Sesja plenarna, Sala Koncertowa

Dzieci-ofiary przestępstw przemocy i wykorzystywania seksualnego

Ile jest w Polsce krzywdzonych dzieci? – *Joanna Włodarczyk*
Specyfika i odmiennosc pedofilii w Kościele – *dr Jacek Prusak*
Dziecko pokrzywdzone przemocą w rodzinie w systemie wymiaru sprawiedliwości – *Olga Trocha*

Moderator: *Gabriela Kühn*

10.45-11.15 Przerwa na kawę

11.15-13.00 Sesje równoległe

Sala Koncertowa

Mniej pytań, więcej odpowiedzi – rekomendacje dla osób przesłuchujących dzieci – *Maria Keller-Hamela*

Moderator: *Anna Lechowska*

Sala Rudniewa

Odebranie dziecka z rodziny – szansa czy destrukcja? Dylematy profesjonalistów podejmujących interwencję – panel dyskusyjny – *Ryszard Izdebski, dr Monika Sajkowska, dr n. med. Krzysztof Szwejca, Grzegorz Wrona, Jolanta Zmarzlik*

Sala Renesansowa

Zapobieganie problemowi krzywdzenia dzieci – internetowa platforma edukacyjna dla dzieci, rodziców i profesjonalistów – *Ewa Dziemidowicz, Karolina Mazurczak, Katarzyna Romanowska, Katarzyna Smolińska, Marcin Sołodki*

Moderator: *Łukasz Wojtasik*

Sala A

„Bezpieczne dzieciństwo” – sesja dla grantobiorców – *Daria Drab, Gabriela Kühn*

Sala B

Opinie wydawane przez psychologów w sprawach rodzinnych i opiekuńczych – *Agata Freedle, Teresa Jaśkiewicz-Obydzińska*

13.00-14.00 Lunch

14.00-15.45 Sesje równoległe

Sala Koncertowa

Kiedy dzieci krzywdzą dzieci – przekraczanie granic seksualnych między dziećmi – *Lucyna Wrońska, Niemcy*

Moderator: *Alicja Budzyńska*

Sala Rudniewa

Ku lepszej ochronie prawnej dzieci-ofiar przestępstw – panel dyskusyjny – *Tomasz Darkowski, dr Piotr Kładoczny, dr Joanna Mierzwińska-Lorencka*

Moderator: *Olga Trocha*

Sala Renesansowa

Dlaczego? Decyzje dzieci pełniących samobójstwo
„Nie chcę dalej żyć” – jak dzieci planujące samobójstwo szukają pomocy – *Lucyna Kicińska, Aleksandra Mieszkowska*
Środowisko społeczne a decyzje dzieci o popełnieniu samobójstwa – *dr Agnieszka Haś, dr Tomasz Rajtar*

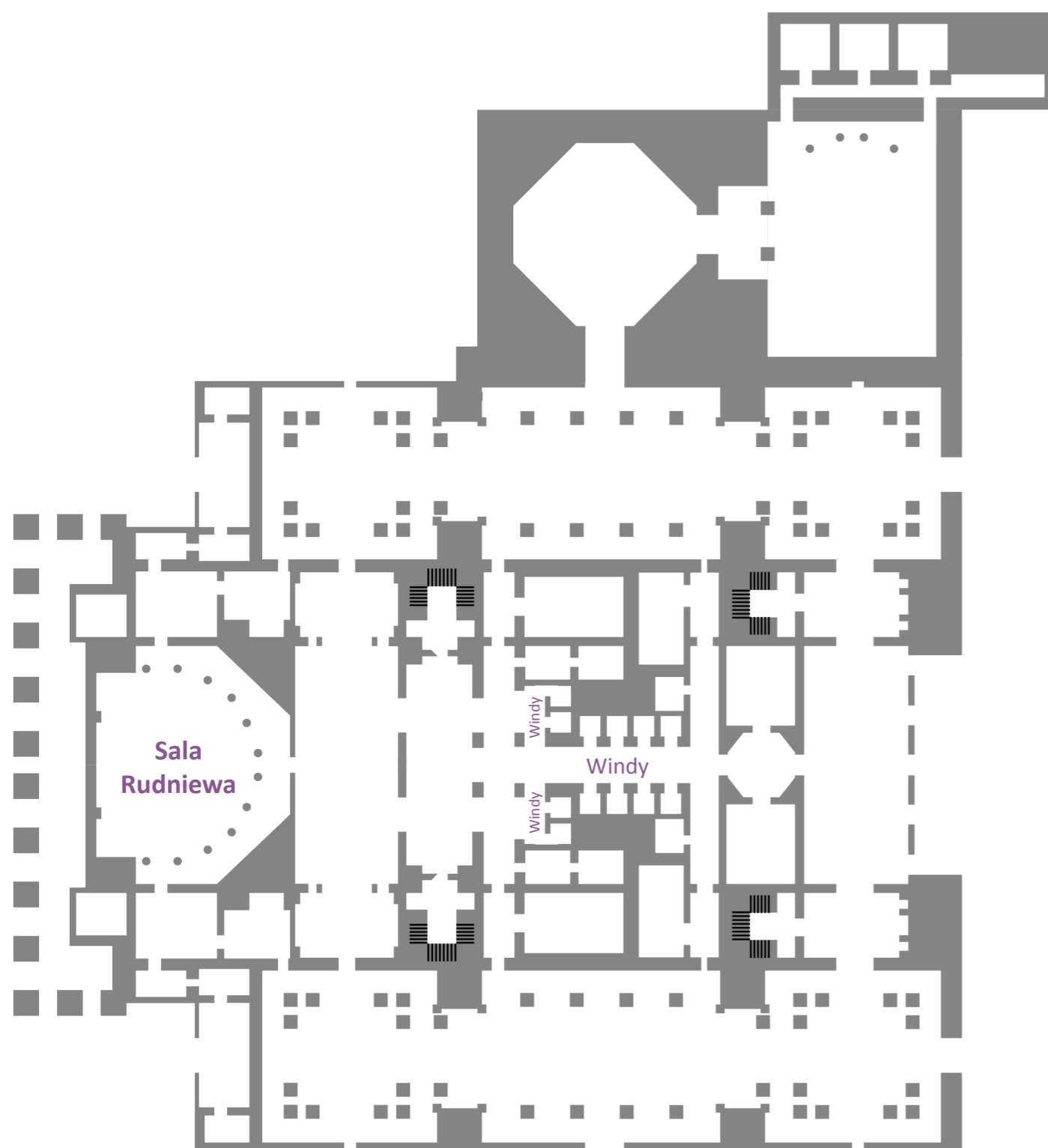
Moderator: *Katarzyna Seidel*

Sala A

Znaczenie pozytywnej komunikacji w budowaniu relacji rodzica z dzieckiem – *Marlena Trąbińska-Haduch*

Sala B

Praca grupowa z dziećmi po traumie i ich rodzicami – *dr Konrad Ambroziak, Beata Ciejka*

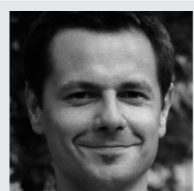

Piętro IV

Piętro VI

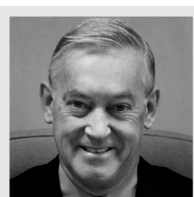
Notki biograficzne prelegentów

Konrad Ambroziak – doktor nauk humanistycznych z zakresu filozofii. Jest certyfikowanym terapeutą poznawczo-behawioralnym, członkiem Polskiego Towarzystwa Terapii Poznawczo-Behawioralnej i Polskiego Towarzystwa Terapii Motywującej. Doświadczenie w pracy z dziećmi i młodzieżą zdobywał w Stowarzyszeniu Niezwykłe Dzieci – pracował jako koterapeuta dzieci i młodzieży z ADHD i zespołem Aspergera oraz prowadził grupy socjoterapeutyczne. Pracował w Zespole Ośrodków Wsparcia w Piastowie oraz Gminnym Ośrodku Pracy z Rodziną w Brwinowie. Od 2009 roku związany z Fundacją Dzieci Niczyje. Pracuje jako terapeuta w Centrum Pomocy Dzieciom „Mazowiecka”.

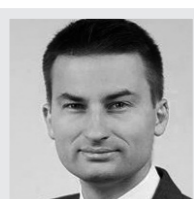
Beata Ciejka – absolwentka Uniwersytetu Wrocławskiego, pedagog, socjoterapeuta, psychoterapeuta, supervisor Instytutu Psychologii Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego (PTP) w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Od 1996 roku zatrudniona w Fundacji Dzieci Niczyje, w której zajmuje się diagnozą i terapią dzieci krzywdzonych, terapią dorosłych. Prowadzi zajęcia dla studentów Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, dotyczące rozpoznawania, interwencji i profilaktyki przemocy. Współautorka i realizatorka programu pracy grupowej, skierowanego do dzieci doświadczających przemocy i ich niekrzywdzących opiekunów – realizowanego w FDN. Od 1994 roku prezes Towarzystwa Przyjaciół Dzieci Zarządu Dzielnicy Warszawa-Białołęka.

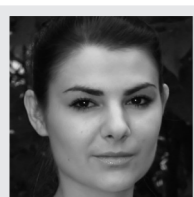
Nicholas Crichton – sędzia rejonowy Sądu Rodzinnego w Londynie. Członek Rady ds. Sądownictwa Rodzinnego. Aktualnie kieruje pracami na rzecz „ważnego słuchania głosu dziecka”. W latach 1971-1986 pracował w prywatnej kancelarii adwokackiej w północno-zachodnim Londynie, gdzie zajmował się sprawami związanymi z ochroną dzieci. W 1986 roku został mianowany sędzią rejonowym (District Judge) w sądzie magistrackim. Od 1991 roku pracował jako sędzia rodzinny. Inicjator powstania Sądu Rodzinnego ds. Problemów Narkotykowych i Alkoholowych (Family Drug and Alcohol Court – FDAC). Jest przewodniczącym lub członkiem kilku komisji i zespołów, takich jak: podkomisja brytyjskiego Stowarzyszenia Prawników na Rzecz Dzieci i Młodzieży, zespół działający w ramach NSPCC (Brytyjskie Krajowe Towarzystwo ds. Zapobiegania Okrucieństwu wobec Dzieci), który przygotowuje informacje dla dzieci niepełnosprawnych uczestniczących w sprawach dotyczących opieki, grupa doradcza Coram Family Advisory Group oraz profesjonalna grupa doradcza National Youth Advocacy Service. Wygłasza prelekcje podczas wielu międzynarodowych konferencji. Prowadzi działania na rzecz ochrony dzieci, m.in.: w Rosji, Bułgarii, Etiopii i Namibii.

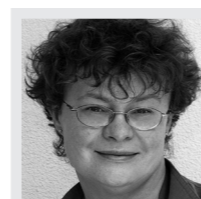
Alicja Czerederecka – dr n. hum., psycholog sądowy, kierownik Zakładu Psychologii Sądowej w Instytucie Ekspertyz Sądowych. Członek Komisji ds. Rekomendacji dla Biegłych Sądowych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego. Autorka około 60 artykułów i dwóch książek poświęconych psychologii sądowej. Główne obszary jej zainteresowań to: problematyka rodziny rozbitej, opiniowanie w sprawach opiekuńczych, problemy etyczne i metodologiczne pracy biegłego, wykorzystanie testu Rorschacha i technik projekcyjnych w badaniach sądowych. Prowadzi wykłady dla studentów i praktyków dotyczące wszystkich wymienionych obszarów.

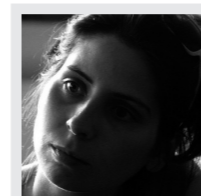
Tomasz Darkowski – prawnik, od 2012 roku dyrektor Departamentu Prawa Karnego w Ministerstwie Sprawiedliwości. W latach 2007-2012 zastępca dyrektora Departamentu Współpracy Międzynarodowej i Prawa Europejskiego, współodpowiedzialny m.in. za proces negocjacji w trakcie polskiej prezydencji w Radzie UE, adwokat niewykonyjący zawodu.

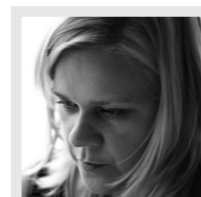
Daria Drab – psycholog, ukończyła specjalizację z psychologii klinicznej oraz z psychologii traumy i interwencji kryzysowej w Szkole Wyższej Psychologii Społecznej. W trakcie 4-letniego kursu z zakresu systemowej psychoterapii rodzin, rekomendowanego przez Polskie Towarzystwo Psychologiczne. W Fundacji Dzieci Niczyje koordynuje program „Dziecko – świadek szczególnej troski”, którego celem jest ochrona dzieci biorących udział w procedurach karnych, w tym certyfikowanie Przyjaznych Pokoi Przesłuchań. Pracuje jako psycholog w Praskim Centrum Dziecka i Rodziny im. Aliny Margolis-Edelman Fundacji Dzieci Niczyje. Jest członkiem zespołu interdyscyplinarnego dla dzielnicy Praga Północ.

Renata Durda – od 2005 roku kierowniczka Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” Instytutu Psychologii Zdrowia. Certyfikowana specjalistka w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (PARPA), redaktor naczelna dwumiesięcznika „Niebieska Linia”, członek Rady ds. Pokrzywdzonych Prześstępstw przy Ministrze Sprawiedliwości, doradca Rzecznika Praw Dziecka, członek Zespołu Monitorującego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy Ministrze Pracy i Polityki Społecznej. Jako ekspert z ramienia organizacji pozarządowych uczestniczyła przez 1,5 roku w pracach podkomisji sejmowej ds. nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Ewa Dziemidowicz – absolwentka Uniwersytetu Indianapolis. Ukończyła I etap Programu Licencyjnego Instytutu Psychologii Procesu. W ramach szkolenia dyplomowego ma prawo do prowadzenia psychoterapii i zajęć grupowych pod superwizją. Ponadto ukończyła studia podyplomowe w zakresie pracy z grupami oraz rozwiązywania konfliktów. Od 2010 roku pracuje w Fundacji Dzieci Niczyje na stanowisku specjalisty ds. szkoleń i projektów edukacyjnych. Od 2011 roku jest naczelnym redaktorem magazynu „Numa Numa”, promującego wśród młodzieży pozytywne korzystanie z Internetu i nowych technologii (www.numanuma.pl). W ramach programu Komisji Europejskiej Safer Internet prowadzi Youth Panel – regularne warsztaty dla młodzieży na temat nowych technologii i bezpieczeństwa online. Koordynowała liczne projekty edukacyjne poświęcone bezpieczeństwu dzieci i młodzieży online, m.in. dwuletni projekt European SuperKids Online (2011-2013). Prowadzi szkolenia z zakresu bezpieczeństwa online dla dzieci, młodzieży, profesjonalistów oraz rodziców.

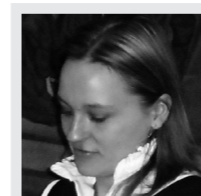
Katarzyna Fenik – psychoterapeuta, pedagog specjalny. Absolwentka Studium Psychoterapii Dziecka i Rodziny, ukończyła 4-letni kurs psychoterapii Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz podyplomowe studia z zakresu seksuologii klinicznej na Warszawskim Uniwersytecie Medycznym. Od wielu lat współpracuje z organizacjami udzielającym pomocy ofiarom przemocy. Jest autorką programów profilaktycznych, artykułów oraz prowadzi szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy i handlowi dziećmi, a także dotyczące bezpieczeństwa w Internecie. Autorka licznych artykułów z zakresu terapii osób doświadczających przemocy. Jest trenerem Studium Pomocy Ofiarom Przemocy w Rodzinie Instytutu Psychologii Zdrowia. Prowadzi prywatny gabinet psychoterapii.

Agata Freedle – absolwentka psychologii na Uniwersytecie w Stirling w Szkocji. Obecnie studiuje na kierunku clinical mental health counseling (psychoterapia rodzinna i indywidualna) na Uniwersytecie w Valparaiso w stanie Indiana. Uzyskała certyfikat Neurosequential Model of Therapeutics – opartej na dowodach metody diagnozy oraz leczenia traumy u dzieci. Ponadto pracuje jako koordynator laboratorium na uniwersytecie w Valparaiso pod przewodnictwem dr Amandy Zelechoskiej, zajmującym się badaniami z zakresu psychologii, prawa oraz traumy. Jej zainteresowania badawcze skupiają się głównie na opiniach wydawanych przez biegłych psychologów w sprawach opieki nad dzieckiem oraz wpływu traumy doznanej w dzieciństwie na ryzyko przestępczości u nieletnich. Jej prace zostały wyróżnione przez m.in. Amerykańskie Towarzystwo Psychologii i Prawa (Portland, OR). Wyniki swoich badań przedstawiała na wielu konferencjach oraz zjazdach naukowych, m.in. Amerykańskiego Towarzystwa Psychologicznego (Orlando, FL, Honolulu, HI) oraz Amerykańskiego Towarzystwa Psychologii i Prawa (Portland, OR).

Dorota Gajewska – absolwentka psychologii i stosunków międzynarodowych. Od 2008 roku związana jest z Fundacją Dzieci Niczyje, gdzie zajmuje się realizacją działań programu „Dzieństwo bez krzywdzenia – ku lepsze- mu systemowi ochrony dzieci w Europie Środkowo-Wschodniej” oraz programu przeciwdziałania komercyjnego wykorzystywaniu dzieci.

Agnieszka Haś – doktor psychologii, biegły psycholog Instytutu Ekspertyz Sądowych, adiunkt. Interesuje się szczególnie problematyką rodzinną i nieletnich, dorosłych sprawczyń przestępstw oraz małoletnich ofiar przemocy. Wykładowca działającego przy Instytucie Centrum Edukacyjnego Nauk Sądowych. Prowadzi szkolenia pracowników wymiaru sprawiedliwości i rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych oraz zajęcia dla studentów psychologii i pedagogiki Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Ryszard Izdebski – pedagog i psycholog kliniczny, psychoterapeuta i terapeuta rodzin. Kierownik Zespołu Leczenia Domowego Kliniki Psychiatrii Dzieci i Młodzieży Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego. Dyrektor Krakowskiej Fundacji Rozwoju Psychoterapii. Dyrektor Krakowskiego Instytutu Psychoterapii Stowarzyszenia „Siemacha”. Członek zarządu Stowarzyszenia „Siemacha”. Posiada certyfikat psychoterapeuty i superwizora Sekcji Naukowej Psychoterapii Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego oraz certyfikat Polskiego Towarzystwa Balintowskiego. Prowadzi działalność terapeutyczną, superwizyjną oraz edukacyjną w zakresie profilaktyki zdrowia psychicznego, w tym uzależnień oraz psychoterapię dzieci i młodzieży.

Teresa Jaśkiewicz-Obydzińska – psycholog sądowy, długoletni kierownik Zakładu Psychologii Sądowej Instytutu Ekspertyz Sądowych, członek Rady Fundacji Dzieci Niczyje, członek Komisji ds. Rekomendacji dla Biegłych Sądowych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego, wykładowca Centrum Edukacyjnego Nauk Sądowych i Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury. Autorka i współautorka kilkudziesięciu publikacji z zakresu psychologii sądowej, w tym dotyczących problematyki małoletnich ofiar przestępstw seksualnych, zeznań pokrzywdzonych.

Maria Keller-Hamela – psycholog, członek zarządu i dyrektor ds. współpracy zagranicznej Fundacji Dzieci Niczyje. Koordynator programu „Dzieciństwo bez krzywdzenia – ku lepszemu systemowi ochrony dzieci w Europie Środkowo-Wschodniej”, członek Rady ds. Pokrzywdzonych Przystępstwem przy Ministrze Sprawiedliwości, ekspert Międzynarodowego Stowarzyszenia na rzecz Przeciwdziałania Krzywdzeniu i Zaniedbywaniu Dzieci ISPCAN. Posiada certyfikat PARPA specjalisty ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, jest wykładowcą na podyplomowych studiach z psychologii sądowej na Uniwersytecie Warszawskim i psychologii w praktyce wymiaru sprawiedliwości w Szkole Wyższej Psychologii Społecznej.

Lucyna Kicińska – absolwentka Instytutu Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji Uniwersytetu Warszawskiego, specjalność: wychowanie resocjalizujące. Ukończyła roczny kurs prowadzenia warsztatów i treningów w oparciu o proces grupowy. Jest absolwentką pierwszego w Polsce Studium Terapii Narracyjnej (zorganizowanego przez Centre for Narrative Practice w Manchesterze). Od 9 lat współpracuje z różnymi organizacjami pozarządowymi w Polsce, specjalizującymi się w świadczeniu pomocy telefonicznej i online. Szkoli profesjonalistów z zakresu świadczenia pomocy przez telefon, jest autorką narzędzi edukacyjnych dot. bezpieczeństwa dzieci i młodzieży. Od 2009 roku związana z Fundacją Dzieci Niczyje, gdzie jest koordynatorką Telefonu Zaufania dla Dzieci i Młodzieży 116 111.

Piotr Kładoczny – doktor nauk prawnych, docent w Katedrze Prawa Karnego Instytutu Prawa Karnego Uniwersytetu Warszawskiego, koordynator Programu Interwencji Prawnej Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka.

Gabriela Kühn – filolog, absolwentka studiów podyplomowych z zarządzania projektami oraz European Master's Degree in Human Rights and Democratisation. Koordynator programu na rzecz przeciwdziałania komercyjnego wykorzystywaniu dzieci oraz programu grantowego „Bezpieczne dzieciństwo” Fundacji Dzieci Niczyje.

Joanna Luberadza-Gruca – absolwentka socjologii oraz Szkoły Sprawiedliwości Naprawczej i Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Od 2001 roku kieruje Fundacją Przyjaciółka, zajmującą się pomocą na rzecz dzieci, przede wszystkim wychowujących się poza własną rodziną. Fundacja zajmuje się też podejmowaniem działań wspierających rodziny wychowujące dzieci chore i niepełnosprawne oraz pomaga świetlicom środowiskowym. Od 2004 roku przewodniczy Koalicji na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej (od 2010 roku jako przewodnicząca zarządu), która jest związkiem stowarzyszeń, grupą praktyków z całej Polski. W latach 2005-2007 ściśle współpracowała z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej. Od 2009 roku jest członkiem powołanego przez prezydent Hannę Gronkiewicz-Waltz zespołu konsultacyjnego dla m.st. Warszawy ds. programu operacyjnego Rodzina. Od 2011 roku doradca społeczny Rzecznika Praw Dziecka.

Katarzyna Łukowska – wicedyrektorka Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, kierowniczka Studium Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Społecznościach Lokalnych „Strategia”, członkini honorowa Polskiego Towarzystwa Terapii Motywującej. Od 14 lat prowadzi działalność dydaktyczną w obszarze problemów alkoholowych. Autorka licznych opracowań i artykułów, publikuje m.in. w „Świecie Problemów” i „Niebieskiej Linii”.

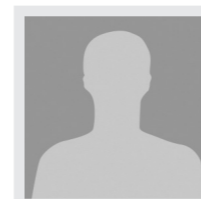
Karolina Mazurczak – pracownik Fundacji Dzieci Niczyje, specjalista zdrowia publicznego, psycholog i dietetyk. Koordynator Lokalnego Systemu Profilaktyki Krzywdzenia Małych Dzieci w Warszawie. Ukończyła kurs „Szkoła dla rodziców i wychowawców”, organizowany przez Centrum Medyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej oraz inne kursy związane z pracą warsztatową w obszarze wychowania. Certyfikowany trener biznesu.

Joanna Mierzwińska-Lorencka – doktor nauk prawnych, adiunkt w Zakładzie Prawa Karnego INP PAN, asystent sędziego w Izbie Karnej Sądu Najwyższego, nauczyciel akademicki. Jej zainteresowania naukowe skupiają się m.in. na problematyce prawnokarnej ochrony dzieci-ofiar wykorzystywania seksualnego, w szczególności na przestępstwach seksualnych popełnianych na szkodę dzieci oraz aspektach procesowych związanych z uczestnictwem małoletnich ofiar i świadków w procedurach karnych.

Aleksandra Mieszkowska – psycholog, konsultantka Telefonu Zaufania dla Dzieci i Młodzieży 116 111 Fundacji Dzieci Niczyje. Ukończyła Wydział Psychologii na Uniwersytecie Warszawskim, specjalizację: psychologia kliniczna dziecka. Doświadczenie w pracy z dziećmi i młodzieżą zdobywała podczas staży w Instytucie Matki i Dziecka, Klinice Psychiatrii Dzieci i Młodzieży Instytutu Psychiatrii i Neurologii oraz na Terapeutycznym Oddziale Dziennym dla Dzieci. Szkoła się w ramach „Studium metod pracy z dziećmi – ofiarami przemocy seksualnej, ich rodzinami lub opiekunami”. Obecnie uczestniczy w szkoleniu z zakresu psychoterapii w Studium Psychoterapii Psychoanalitycznej, afiliowanym przez Polskie Towarzystwo Psychoterapii Psychoanalitycznej. Z Fundacją Dzieci Niczyje związana jest od 2008 roku. Pracuje także w Środowiskowym Ośrodku Pomocy Społecznej w Brwinowie, gdzie świadczy pomoc psychologiczną dzieciom, młodzieży i rodzicom.

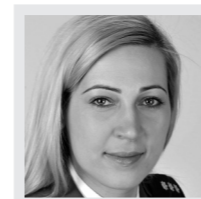
Mirosław Miłoś – doradca ekonomiczny w Departamencie Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny Najwyższej Izby Kontroli, koordynator kontroli „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie przez administrację publiczną”.

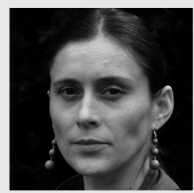
Agnieszka Nawarenko – absolwentka Instytutu Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji Uniwersytetu Warszawskiego. Od 5 lat pracuje w Fundacji Dzieci Niczyje na stanowisku konsultanta projektu Helpline.org.pl. Doświadczenie w pracy na polu profilaktyki społecznej uzyskała dzięki stażom w Fundacji D.O.M., Komendzie Rejonowej Policji Warszawa II, a także w Fundacji Dzieci Niczyje. Ukończyła Studium Pomocy Psychologicznej i Interwencji Kryzysowej w Instytucie Psychologii Zdrowia. Obecnie jest studentką Studium Psychoterapii w Laboratorium Psychoedukacji. Zrealizowała szereg szkoleń dla profesjonalistów (nauczycieli, pedagogów, psychologów szkolnych, pracowników opieki społecznej, policjantów, prokuratorów) z zakresu bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w Internecie. Jest opiekunem stażu w projekcie Helpline.org.pl.

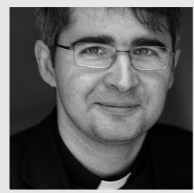
Katarzyna Nowak – kierownik komunikacji korporacyjnej i zrównoważonego rozwoju Orbis SA. Ukończyła Szkołę Główną Handlową oraz otrzymała Master en Management Européen Haute Ecole de Commerce. Związana z grupą Accor od 2001 roku. Od 2009 roku była osobistą asystentką prezesa zarządu Orbis SA, odpowiedzialną m.in. za posiedzenia zarządu i rady nadzorczej spółki. W 2010 roku przeszła do działu komunikacji korporacyjnej Orbis SA, by zorganizować skuteczną komunikację wewnętrzną i stworzyć politykę zrównoważonego rozwoju. Powołała do życia takie projekty społeczne, jak: pierwsza w Polsce Spółdzielnia Socjalna MaM, uczestniczyła w grupie roboczej tworzącej polską Kartę Różnorodności i podpisującej pierwszy raz w Polsce Kodeks Postępowania chroniący dzieci przed wykorzystaniem seksualnym. Od końca 2012 roku kieruje działem komunikacji korporacyjnej i projektami CSR w największej grupie hotelowej w Polsce – w grupie Orbis, notowanej na warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych.

Dorota Pater – naczelniczka Wydziału Profilaktyki Biura Prewencji i Ruchu Drogowego Komendy Głównej Policji, doktorantka na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego oraz absolwentka Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie na kierunku administracja w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego. Członek Rady Głównej ds. Społecznej Readaptacji i Pomocy Skazanym działającej przy Ministrze Sprawiedliwości. Autorka i współautorka wielu programów i akcji profilaktyczno-edukacyjnych, a także wielu publikacji z zakresu edukacji dla bezpieczeństwa.

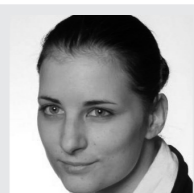
Justyna Podlewska – prawnik. Absolwentka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego oraz Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych UW. Członek Rady ds. Pokrzywdzonych Prześpięstwem przy Ministrze Sprawiedliwości i Zespołu Monitorującego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy Ministrze Pracy i Polityki Społecznej. Posiada Certyfikat Specjalisty w Zakresie Pomocy Ofiarom Przemocy w Rodzinie wydany przez Instytut Psychologii Zdrowia. Członek zespołu interdyscyplinarnego dzielnicy Praga Północ. Od 12 lat udziela pomocy prawnej klientom Fundacji Dzieci Niczyje. Specjalizuje się w prawnej ochronie dzieci-ofiar przespiewstw, zagadnieniach dotyczących przeciwdziałania przemocy, prawie rodzinnym oraz ochronie danych osobowych. W Fundacji Dzieci Niczyje koordynuje program prawny. Jest konsultantką programów FDN: Dobry Rodzic – Dobry Start i Helpline.org.pl. Prowadzi szkolenia i jest autorką publikacji nt. prawnej ochrony dziecka krzywdzonego, interwencji i przeciwdziałania przemocy.

Jacek Prusak – mgr teologii (Papieski Wydział Teologiczny „Bobolanum”), mgr pracy socjalnej ze specjalnością kliniczną (Boston College), doktor psychologii (Instytut Psychologii Uniwersytetu Jagiellońskiego). Psychoterapeuta (absolwent 4-letniego podyplomowego kursu psychoterapii atestowanego przez Polskie Towarzystwo Psychiatryczne). W latach 2000-2002 visiting scholar w Psychoanalytic Institute of New England, East (PINE). Konsultant w Klinice Psychiatrii Dorosłych i Zakładzie Terapii Rodzin Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego. Pracownik dydaktyczny w Akademii „Ignatianum” w Krakowie. Autor licznych publikacji, m.in.: „Psychoterapia pacjenta religijnego z perspektywy teologii chrześcijańskiej” (w: Psychoterapia. Pogranicza. Podręcznik akademicki (t. VII), red. L. Grzesiuk i H. Suszek, Wydawnictwo Eneteia); „Duchowni, którzy ranią dzieci”, ZNAK (lipiec-sierpień 2013).

Tomasz Rajtar – doktor psychologii, pedagog, biegły Instytutu Ekspertyz Sądowych, adiunkt. Interesuje się problematyką niedostosowania społecznego nieletnich, a w szczególności dziewcząt oraz zjawiskiem cyberprzemocy wśród młodzieży. Wykładowca działającego przy Instytucie Centrum Edukacyjnego Nauk Sądowych. Prowadzi szkolenia dla pracowników wymiaru sprawiedliwości i rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych oraz zajęcia dla studentów psychologii i pedagogiki.

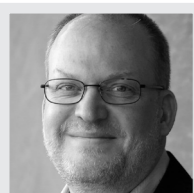
Katarzyna Romanowska – pedagog, politolog, doktorantka na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego. Specjalistka ds. pomocy online oraz konsultantka Telefonu Zaufania dla Dzieci i Młodzieży 116 111 Fundacji Dzieci Niczyje, absolwentka programu stażowego w Telefonie 116 111 – w roku 2009. Ukończyła „Studium przeciwdziałania krzywdzeniu dzieci”. Obecnie szkoli różne grupy profesjonalistów z zakresu świadczenia pomocy psychologicznej przez telefon oraz stosowania narzędzi profilaktycznych adresowanych do dzieci i młodzieży.

Monika Sajkowska – doktor socjologii, dyrektor Fundacji Dzieci Niczyje. W latach 1991-2008 była adiunktem w Instytucie Stosowanych Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego. Autorka i współautorka badań na temat skali problemu krzywdzenia dzieci w Polsce, postaw społecznych wobec tego problemu oraz medialnego obrazu problemu krzywdzenia dzieci. Autorka publikacji naukowych i popularnonaukowych dotyczących problemu krzywdzenia dzieci. Redaktor naczelna kwartalnika „Dziecko krzywdzone. Teoria, badania, praktyka”, wydawanego przez Fundację Dzieci Niczyje. Jest członkiem Rady Społecznej Rzecznika Praw Obywatelskich.

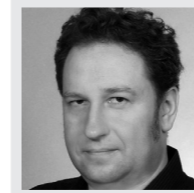
Katarzyna Smolińska – absolwentka Instytutu Stosowanych Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego, studentka Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej. Od 2010 roku związana z Fundacją Dzieci Niczyje, z projektem Sieciaki.pl. Pełni m.in. funkcję koordynatora Katalogu Bezpiecznych Stron BeSt, a także redaktora serwisu www.sieciaki.pl. Od 2009 roku wyjeżdża z dziećmi i młodzieżą na kolonie w charakterze wychowawcy/opiekuna. Uczestniczka projektu „Wolontariusz w placówce” przygotowującego do pracy wolontariackiej na rzecz dzieci i młodzieży z trudnych środowisk. W ramach wolontariatu współpracuje z Domem Dziecka w Konstancinie-Jeziornie.

Bengt Söderström – psycholog i trener sztokholmskiej Kliniki Psychiatrii Dzieci i Młodzieży. Redaktor i współautor podręcznika *The Vasa Tool Box* („Narzędzia i techniki terapii dzieci wykorzystywanych seksualnie” – tłum. Fundacja Dzieci Niczyje, 2010). W latach 1997-2010 pracował w BUP Grinden Żłinic – sztokholmskiej klinice specjalizującej się w ambulatoryjnym leczeniu dzieci-ofiar wykorzystywania seksualnego. Bengt Söderström w swojej działalności zawodowej skupia się głównie na pracy z dziećmi po traumie, młodzieżą i członkami ich rodzin, w szczególności w formie terapii grupowej. Superwizuje i szkoli profesjonalistów ze Szwecji. Obszary, w których się specjalizuje, to: trauma dziecięca, wykorzystywanie seksualne dzieci, handel dziećmi i komercyjne wykorzystywanie dzieci. Prowadzi szkolenia dla profesjonalistów dotyczące diagnozy oraz angażuje się w liczne projekty i programy krajowe i międzynarodowe, związane z przeciwdziałaniem wykorzystywaniu seksualnemu dzieci i młodzieży.

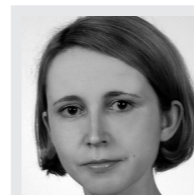
Marcin Sołodki – absolwent Wydziału Cybernetyki Wojskowej Akademii Technicznej oraz Akademii Pedagogiki Specjalnej (pedagogika zdolności – komputerowe wspomaganie kształcenia). Zawodowo od wielu lat interesuje się edukacją na odległość (e-learning, distance-learning i mobile-learning) – realizuje projekty edukacyjne w firmach komercyjnych i sektorze pozarządowym. Tworzy środowiska do zdalnej edukacji (platformy e-learning) oraz kursy dla dorosłych, dzieci i młodzieży. Pasjonuje się wykorzystaniem nowych technologii, w tym urządzeń mobilnych: smartfonów i tabletów w edukacji dzieci. W Fundacji Dzieci Niczyje jest koordynatorem działu edukacji i szkoleń. Twórca koncepcji platformy edukacyjnej FDN.

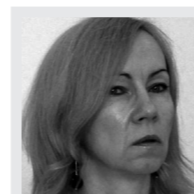
Krzysztof Szwejca – doktor nauk medycznych, psychiatra, psychoterapeuta, pracownik Kliniki Psychiatrii Dzieci i Młodzieży Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego, gdzie w Zespole Leczenia Domowego (kier. Ryszard Izdebski) prowadzi terapię rodzinną w domu pacjenta. Poza tym kieruje Krakowskim Instytutem Psychoterapii, superwizuje kilka ośrodków pracujących z dziećmi, młodzieżą oraz rodzinami. Uczeń prof. Marii Orwid (m.in. członek działającego pod jej kierownictwem zespołu badającego odległe następstwa traumy Holocaustu), nauczyciel akademicki, autor ponad 100 publikacji naukowych i wystąpień zjazdowych.

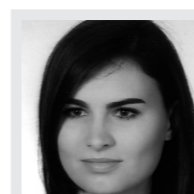
Marlena Trąbińska-Haduch – psycholog, położna. Ukończyła Studium Terapii Rodzin Stowarzyszenia OPTA oraz liczne kursy m.in.: „Szkoła dla rodziców i wychowawców”, Safe® – Safe attachment family education, kurs trenerski Trening Skutecznego Rodzica. Ma uprawnienia do prowadzenia grup metodą TZA-ART – Trening Zastępowania Agresji oraz metodą wideotreningu komunikacji. Współautorka programu „Młoda mama”, scenariusza „Bez klapsa – jak z miłością i szacunkiem wyznaczyć dziecku granice” oraz warsztatu „Być mamą”. W Fundacji Dzieci Niczyje pracuje w programie Dobry Rodzic – Dobry Start. Prowadzi konsultacje wychowawcze i indywidualne oraz grupy wsparcia i warsztaty dla rodziców, a także szkolenia i superwizje dla profesjonalistów. Interesuje się psychologią rozwojową i wychowawczą oraz psychologicznymi aspektami ciąży i macierzyństwa.

Olga Trocha – radca prawny, absolwentka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego. Ukończyła Podyplomowe Studium Własności Intelektualnej na Uniwersytecie Warszawskim i aplikację prokuratorską. Z Fundacją Dzieci Niczyje związana od 2007 roku, gdzie zajmuje się poradnictwem prawnym, działaniami lobbingowymi na rzecz poprawy sytuacji dzieci krzywdzonych oraz badaniami aktowymi dotyczącymi praktyki przesłuchiwania dzieci w Polsce. Współpracuje ze Stowarzyszeniem Interwencji Prawnej, gdzie udziela porad prawnych związanych z rodzicielstwem zastępczym i przysposobieniem. Autorka artykułów i publikacji nt. prawnej ochrony dziecka i rodzicielstwa zastępczego. Stale współpracuje z „Monitorem Prawniczym”.

Ewa Wach – psycholog, pracuje w Instytucie Ekspertyz Sądowych jako biegły. Specjalizuje się m.in. w opracowywaniu ekspertyz w sprawach wykorzystania seksualnego, dotyczących zarówno ofiar, jak i sprawców. Prowadzi szkolenia dla prawników w ramach Centrum Edukacyjnego Nauk Sądowych oraz Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury. Posiada rekomendacje Polskiego Towarzystwa Psychologicznego w zakresie problematyki związanej z procesem karnym i cywilnym (zeznania świadków małoletnich i dorosłych, sprawcy przespiewstw, nieletni, sprawy rodzinne, typowanie nieznanymi sprawców). Autorka licznych publikacji z problematyki psychologii sądowej.

Joanna Włodarczyk – socjolożka, doktorantka w Instytucie Stosowanych Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego. Od 2009 roku pracuje w Fundacji Dzieci Niczyje. Od 2011 roku jest koordynatorką działu badawczego FDN. Członkini Polskiego Towarzystwa Socjologicznego. Koordynatorka projektu badawczego Fundacji Dzieci Niczyje „Ogólnopolska diagnoza problemu przemocy wobec dzieci”.

Edyta Wojtasińska – teolog i psychopedagog. Ukończyła studia podyplomowe z organizacji pomocy społecznej na Uniwersytecie Warszawskim oraz wiele szkoleń z zakresu specyficznych problemów dzieci w rodzinnej opiece zastępczej. Od 1997 roku wraz z mężem zajmuje się wychowywaniem dzieci trafiających do systemu pieczy zastępczej jako rodzina zastępcza, a od 1998 roku prowadzi placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu rodzinnego. Prowadzi szkolenia, wykłady i warsztaty, m.in. na zlecenie Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej w Warszawie, Miejskich Ośrodków Pomocy Rodzinie, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie, ośrodków adopcyjno-opiekuńczych. Jest współzałożycielem Stowarzyszenia Rodzicielstwa Zastępczego „Jedno Serce” oraz członkiem zarządu Koalicji na rzecz Rodzicielstwa Zastępczego.

Grzegorz Wrona – prawnik, ukończył aplikację sądową, członek Rady ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy Dyrektorze PARPA, wieloletni konsultant w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym Warszawa Śródmieście. Wykładowca w Wyższej Szkole Pedagogicznej ZNP w Warszawie, autor komentarza do procedury „Niebieskie Karty”.

Lucyna Wrońska – ukończyła psychologię na Uniwersytecie Warszawskim, pracowała na Wydziale Organizacji i Zarządzania UW, psychoterapeutka, terapeutka dziecięca. Certyfikowana terapeutka Terapii Rogersa zorientowanej na kliencie, terapeutka par i zaburzeń seksualnych, terapeutka traumy oraz pedagog seksualny. Współpracownica Poradni Społeczno-Terapeutycznej dla Dzieci Wykorzystywanych Seksualnie i Ich Rodzin w Berlinie, członkini Instytutu ds. Pedagogiki Seksualnej w Dortmundzie. Długoletnia współpracowniczka Senatu Berlińskiego ds. Zdrowia i Spraw Socjalnych. W swoim dorobku ma liczne wykłady i publikacje, w tym z dziedziny interkulturowej pedagogiki seksualnej, życia seksualnego i niepełnosprawności intelektualnej, pracy z ofiarą i sprawcą przemocy seksualnej, m.in. wydaną w 2013 roku publikację „Nadużycia seksualne – podręcznik dla superwizorów”.

Magdalena Wróblewska – pedagog, absolwentka Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Warszawskiego oraz stażu w programie Dobry Rodzic – Dobry Start Fundacji Dzieci Niczyje. Od lat zajmuje się pomocą pedagogiczną, w tym działaniami interwencyjnymi. W Fundacji Dzieci Niczyje pracuje na stanowisku konsultanta projektu Helpline.org.pl. Prowadzi szkolenia dla profesjonalistów (nauczycieli, pedagogów, psychologów szkolnych, pracowników opieki społecznej, policjantów) z zakresu bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w Internecie. Wcześniej pracowała w Ośrodku Interwencji Kryzysowej Rady Naczelnej Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej jako pracownik socjalny. Doświadczenie w pracy w tym obszarze zdobyła, będąc wychowawcą świetlicowym w szkole podstawowej.

Jolanta Zmarzlik – absolwentka Instytutu Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji Uniwersytetu Warszawskiego, specjalistka ds. ochrony dzieci przed krzywdzeniem w Fundacji Dzieci Niczyje. Zajmuje się diagnozą i terapią dzieci, młodzieży i dorosłych, wydaje opinie psychologiczno-sądowe, prowadzi szkolenia z zakresu problematyki dziecka krzywdzonego. Posiada certyfikat PARPA specjalisty ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jest wykładowcą w Szkole Wyższej Psychologii Społecznej w Warszawie.

Abstrakty wystąpień

Sesja inauguracyjna, godz. 9.30-11.00, Sala Koncertowa

Dzieci mają głos – opinie i doświadczenia krzywdzonych dzieci a polityka ochrony ich praw – Lucyna Kicińska, Fundacja Dzieci Niczyje

Społeczeństwa XXI wieku powinny dostrzegać dziecko jako podmiot, któremu przysługują prawa określone w Konwencji o prawach dziecka. Konsekwencją uznania znaczącej roli dziecka w decydowaniu o sprawach, które go dotyczą, jest dążenie do poznawania i respektowania opinii dziecka (*child's perspective*) oraz umożliwienie mu uczestniczenia w procesach wpływających na jego sytuację (*child's participation*). W 2013 roku, który w Unii Europejskiej ustanowiono Europejskim Rokiem Obywateli, pytanie, czy w świecie rządzonego przez dorosłych słuchamy dzieci, jest szczególnie istotne.

W czasie wystąpienia zaprezentowane zostaną międzynarodowe i narodowe regulacje, które obligują dorosłych do uwzględnienia głosu dziecka w ważnych dla niego sprawach. Prawo dziecka do równego traktowania i uwzględniania jego zdania niektóre kraje zagwarantowały ustawowo, czasem na poziomie konstytucji.

Czy prawa te są przestrzegane, czy pozostają jedynie na papierze? Jakie są bariery w budowaniu systemu polityki społecznej skoncentrowanej na dziecku (*child centered*)? Co możemy zyskać, włączając głos dzieci w proces podejmowania decyzji?

Szczególnie trudne są sytuacje, gdy dziecko doświadcza przemocy lub innych form krzywdzenia i o jego losach muszą zdecydować przedstawiciele odpowiednich służb – wymiaru sprawiedliwości i pomocy społecznej. Czy i w jakiej mierze opinia dziecka powinna wpływać na przyjęte rozwiązania? Czy dziecko ma zdolność decydowania o sobie? Dylematy pojawiają się często, gdy dziecko doświadczające przemocy w rodzinie stanowczo chce w niej pozostać, uznając, że bycie z rodzicami jest dla niego ważniejsze niż dobrobyt i bezpieczeństwo. Często nie ma łatwych rozwiązań konfliktu pomiędzy wolą dziecka a koniecznością chronienia go.

Dzieci-ofiary przestępstw doświadczają wielu trudnych sytuacji nie tylko ze strony sprawców ich krzywdy. Działania organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości ciągle w zbyt małym stopniu uwzględniają specyfikę szczególnego poszkodowanego, jakim jest dziecko. Czego obawiają się dzieci uczestniczące w procedurach karnych? Jak mogą uniknąć powtórnej traumy z nimi związanej? Dzieci o tym mówią i powinny zostać usłyszane.

Sesja plenarna 11.30-13.00, Sala Koncertowa

Ochrona i wsparcie dzieci-ofiar przemocy

Dziecko w sądzie – podmiotowość dzieci uczestniczących w sprawach rodzinnych – Nicholas Crichton, Wielka Brytania

Każde dziecko ma prawo być wysłuchane w sprawach, które go dotyczą. Wysłuchanie dziecka nie polega tylko i wyłącznie na mówieniu do niego, co będzie dla niego dobre. Nie jest również – wbrew popularnym opiniom – dawaniem dziecku wszystkiego, czego oczekuje i podejmowaniem nieracjonalnych decyzji pod wpływem wypowiedzi dziecka. Myśląc o podmiotowości dzieci uczestniczących w sprawach rodzinnych, konieczne jest pamiętanie o artykule 12 Konwencji o prawach dziecka, który zapewnia dziecku prawo do kształtowania swych własnych poglądów, prawo do swobodnego wyrażania własnych poglądów we wszystkich sprawach dotyczących dziecka, przyjmując je z należytą wagą, stosownie do jego wieku oraz dojrzałości.

Badania „Your Shout” i „Your Shout Too” prowadzone przez NSPCC w Wielkiej Brytanii pokazują, że prawie 40% dzieci uczestniczących w przesłuchaniach w sprawach rodzinnych uważa, że ich głos nie został usłyszany. Te same badania wskazują, że dzieci chcą uczestniczyć w podejmowaniu decyzji dotyczących ich przyszłości.

W prezentacji szczególna uwaga zostanie skupiona na problematyce uwzględniania głosu dziecka w podejmowaniu racjonalnych decyzji, które ich dotyczą.

Jak rozmawiać z dzieckiem o jego traumatycznych doświadczeniach – Bengt Söderström, Szwecja

Każde dziecko-ofiara przemocy lub krzywdzenia staje w pewnym momencie przed koniecznością opowiedzenia o swoich przerażających przeżyciach. Ofiara może być przesłuchiwana przez wymiar sprawiedliwości czy pracownika socjalnego. Pytania stawiają też rodzice i inne osoby z otoczenia dziecka.

Dzieci borykające się w wyniku doznanej krzywdy lub przemocy z problemami psychicznymi starają się nie myśleć i nie mówić o przeżytych wydarzeniach, ponieważ wywołuje to w nich ból emocjonalny. Wysiłek włożony w unikanie traumatycznych wspomnień sprawia

jednak, że kiedy w końcu wspomnienia powrócą, są jeszcze bardziej bolesne. Niezbędnym elementem terapii dziecka po traumie jest więc eksponowanie go na wspomnienia, których unika. Terapeuta ma za zadanie pomóc dziecku nauczyć się myśleć i mówić o doświadczonych wydarzeniach oraz przeżywać związane z tym uczucia, tak aby przemoc objawy traumy. Należy to robić stopniowo, w sposób bezpieczny i kontrolowany. Wystawienie dziecka na myśli, uczucia i wspomnienia, na które nie jest gotowe, może doprowadzić do powtórnej traumatyzacji albo rozwoju nowych objawów. Z drugiej strony, wzmacnianie tendencji do unikania radzenia sobie z przeżyty sytuacją może sprawić, że objawy staną się jeszcze bardziej nasilone i trwałe.

Jak więc rozmawiać o tym, co się stało, nie doprowadzając do retraumatyzacji i nie wzmacniając zachowań unikowych? Skąd wiemy, o czym mówić, kiedy i jak długo? W czasie wystąpienia przedstawię zasady dotyczące tego, co powinniśmy wiedzieć, jak oceniać, o czym należy porozmawiać i w jakim zakresie. Omówię też ocenę objawów traumy oraz czynników wywołujących objawy, a także formułowanie planu eksponowania dziecka na wspomnienia. Pokażę również sposoby rozwijania kompetencji w zakresie umiejętności rozmawiania z dzieckiem o traumatycznych doświadczeniach.

Kiedy dzieci krzywdzą dzieci – przekraczanie granic seksualnych między dziećmi – Lucyna

Wrońska, Niemcy

Specjaliści z zakresu pedagogiki i terapii zawsze borykali się z problemem przekraczania granic seksualnych wśród dzieci. Długo bagatelizowano albo demonizowano to zjawisko. Od 2005 roku pracuje się w Niemczech w oparciu o nowe metody, które pomagają dziecku dotkniętemu wykorzystywaniem seksualnym przez inne dziecko, jak też dziecku, któremu nie udało się respektować granic seksualnych u rówieśników i młodszych dzieci. Praca specjalistów jest wspierana przez badania naukowe i koncepcje pedagogiki seksualnej oraz wychowania seksualnego dzieci w rodzinie, przedszkolu i szkole.

Podczas prezentacji zostaną przedstawione modele i metody pracy z dziećmi doświadczającymi rówieśniczej przemocy seksualnej, jak również wyniki badań naukowych dotyczących tego obszaru.

Wykład eksperta, godz. 14.00-15.30, Sala Koncertowa

Jak słuchać, żeby dzieci mówiły – wysłuchanie dziecka w procedurze cywilnej – Nicholas

Crichton, Wielka Brytania

Czy chciałbyś, aby ważne decyzje dotyczące twojej przyszłości były podejmowane bez twojej wiedzy? Czy w takiej sytuacji chciałbyś porozmawiać z osobą, która podejmuje decyzje dotyczące twojej przyszłości osobiście, czy wolałbyś zdać się na kogoś, kto w twoim imieniu przekazuje twoje oczekiwania osobie podejmującej decyzje? Każde dziecko ma jakieś wyobrażenia na temat swojej przyszłości. Dlaczego my, jako sędziowie, jako osoby podejmujące ważne decyzje, nie mielibyśmy dać dzieciom szansy na osobistą rozmowę? Artykuł 12 Konwencji o prawach dziecka wskazuje, że każde dziecko ma prawo do własnych poglądów i swobody w ich wyrażaniu.

Kwestie udziału dziecka w postępowaniach sądowych i zwiększaniu ich praw do wypowiedzi coraz częściej są podnoszone w licznych debatach na całym świecie. Badania „Your Shout” i „Your Shout Too” prowadzone przez NSPCC w Wielkiej Brytanii pokazały, że znaczący procent dzieci, które były podmiotem postępowania rodzinnego, chciałby mieć szansę spotkać się z sędzią i wypowiedzieć swoje zdanie w sprawach, które go dotyczą.

Na sędziach orzekających w sprawach z udziałem dzieci ciąży wielka odpowiedzialność związana z wysłuchaniem dziecka. Podczas wystąpienia omówione zostaną kwestie tej odpowiedzialności, możliwości wysłuchania oraz warunków koniecznych, aby słuchanie dzieci było pomocnym narzędziem pracy sędziów.

Wykład eksperta, godz. 14.00-15.30, Sala Rudniewa

Jak obciąża nas praca z krzywdzonymi dziećmi i jak sobie z tym radzimy – strategie profesjonalistów – Bengt Söderström, Szwecja

Bengt Söderström, Szwecja

Praca z dziećmi, które doświadczyły traumy, pociąga za sobą konieczność słuchania opowieści o doznanej przemocy i krzywdzeniu, co nie pozostaje bez wpływu na profesjonalistów. Każdy z nas reaguje nieco inaczej i na każdego najmocniej oddziałują innego rodzaju historie. Zdarza się, że nasza reakcja jest najsilniejsza w trakcie rozmowy z dzieckiem lub bezpośrednio po niej. Wpływ wysłuchanej opowieści może się też rozkładać w czasie, prowadząc do stopniowego nasilenia stresu czy wyczerpania.

W ramach wykładu skupimy się na sposobach „profesjonalizowania czynności słuchania”. Będzie też okazja do przedyskutowania własnych doświadczeń i zadawania pytań. Zaprezentuję kilka podstawowych strategii radzenia sobie z indywidualnymi reakcjami na wysłuchane w rozmowach z dziećmi historie o krzywdzeniu. Pomówimy też o sposobach zapobiegania wyczerpaniu i metodach rozwijania naszych indywidualnych umiejętności profesjonalnego pomagania dzieciom-ofiarom przestępstw.

Sesja referatowa, godz. 14.00-15.30, Sala Renesansowa

Sesja Instytutu Ekspertyz Sądowych:

Opiniowanie w sprawach związanych z przemocą wobec dziecka

Kryteria oceny dowodu z opinii psychologicznej w sądzie – dr Alicja Czerederecka,

Instytut Ekspertyz Sądowych im. prof. dra Jana Sehna

Dążenie do zwiększenia kontrydiktoryjności postępowania sądowego przyspieszyło działania zmierzające do poddania kontroli opinii wydawanych przez biegłych sądowych. Jednakże brak ustawy o biegłych sądowych i uregulowania prawnego zawodu psychologa sprawiają, że występują problemy z pociągnięciem do odpowiedzialności biegłych, którzy naruszają standardy etyczno-zawodowe, oraz tych, których opinie nie spełniają podstawowych kryteriów merytorycznych.

Przed wszystkim jednak literatura przedmiotu – tak prawnicza, jak i psychologiczna – nie wypracowała w Polsce przejrzystych kryteriów oceny dowodu z opinii psychologicznych w sądzie. Dla psychologa stanowiłyby informację, czy prawidłowo wykonuje funkcję biegłego, zaś dla sądu – jak, nie posiadając specjalistycznej wiedzy, może kontrolować jego opinię i tym samym występować w roli najwyższego biegłego.

Podczas wystąpienia przedstawiona zostanie autorska koncepcja kryteriów oceny dowodu z opinii psychologicznej w sądzie.

Diagnoza przemocy w sprawach rodzinnych – dr Alicja Czerederecka, dr Tomasz Rajtar,

Instytut Ekspertyz Sądowych im. prof. dra Jana Sehna

Podczas wystąpienia omówione zostaną najczęściej spotykane problemy związane z diagnozą przemocy wobec dzieci dla potrzeb opinii w sprawach rodzinnych i opiekuńczych: o uregulowanie władzy rodzicielskiej, ustalenie kontaktów, adopcję, ustanowienie rodziny zastępczej. Autorzy omówią trudności wynikające z braku wystarczających narzędzi, odpowiedniego przygotowania merytorycznego, interakcji pomiędzy biegłymi a badanymi, granic obiektywizmu w przedstawianiu uzyskanych rezultatów, a także takiego ich przedstawienia, aby było ono czytelne i przejrzyste dla odbiorców, którzy nie są psychologami. Dyskutowane będą także granice intymności, niezbędne do zachowania w relacji pomiędzy biegłymi a badanymi, problem niewchodzenia w inne role (np. doradcy, terapeuty, mediatora). Poruszone zostaną również dylematy związane ze sprzecznością interesów, np. pomiędzy integralnością rodziny a interesem społecznym, pomiędzy interesem rodziców a dobrem dziecka itp. Omawiane kwestie będą ilustrowane przykładami, a propozycje rozwiązania rozważanych dylematów zostaną przedyskutowane z uczestnikami sesji.

Diagnoza przemocy wobec dziecka w sprawach karnych – Teresa Jaśkiewicz-Obydzińska,

Ewa Wach, Instytut Ekspertyz Sądowych im. prof. dra Jana Sehna

Przemoc wobec dziecka coraz częściej jest przedmiotem postępowania karnego. W sprawach tych organy procesowe z zasady powołują biegłych psychologów, a zlecane opinie dotyczą zarówno małoletnich ofiar przemocy, jak i jej sprawców. W pierwszym przypadku pytania stawiane biegłym przez organ procesowy dotyczą przede wszystkim właściwości zeznań małoletnich świadków pokrzywdzonych i/lub związku prezentowanych przez nich zaburzeń z doświadczaniem przemocy. W drugim przypadku przedmiotem opinii są najczęściej wyjaśnienia podejrzanych, zaprzeczających stosowaniu przemocy bądź ustalenie motywacji takich zachowań, w tym uwarunkowań osobowościowych. W referacie zostaną omówione podstawowe trudności diagnozy psychologicznej w tego typu sprawach, a także model postępowania biegłego, w tym zasady zbierania materiału, jego interpretacji i przedstawiania wniosków, zgodnie z obowiązującymi dla opinii sądowych standardami. Szczególna uwaga zostanie poświęcona niewystarczającym lub nieprawidłowym zabezpieczeniom niezbędnym do wydania opinii materiału oraz posługiwaniu się niewłaściwymi dla badanego problemu metodami.

Warsztat, godz. 14.00-15.30, sala A

Dzieci w wirtualnym świecie – przeciwdziałanie uzależnieniom dzieci od internetu i komputera – Magdalena Wróblewska, Agnieszka Nawarenko, Fundacja Dzieci Niczyje

Magdalena Wróblewska, Agnieszka Nawarenko, Fundacja Dzieci Niczyje

Warsztat poświęcony zostanie problematyce uzależnienia dzieci od internetu: przyczynach korzystania z internetu, potrzebach zaspokajanych w sieci i objawach nadużywania internetu i komputera. Na zajęciach wykorzystana zostanie metoda pracy w grupach, dyskusja na forum. W czasie warsztatu uwaga będzie poświęcona przede wszystkim rozmowie z dzieckiem podejrzany o uzależnienie od internetu i poradnictwie dla rodziców zaniepokojonych zachowaniem swoich dzieci. W trakcie zajęć omówione zostaną przypadki zgłaszane do Helpline.org.pl.

Warsztat, godz. 14.00-15.30, sala B Przeciwdziałanie turystyce seksualnej w Polsce i na świecie, dobre praktyki – Dorota Gajewska, Fundacja Dzieci Niczyje, Katarzyna Nowak, Accor, Dorota Pater, Komenda Główna Policji

Turystyka seksualna to forma wykorzystywania seksualnego osób poniżej 18 roku życia przez osoby dorosłe, która na ogół wiąże się z popełnianiem przestępstw, takich jak: wykorzystywanie seksualne dzieci, wykorzystywanie dzieci w prostytucji lub pornografii, handel dziećmi. Zgodnie z jednym z powszechnych, acz fałszywych przekonań wiążących się z tym zjawiskiem, dotyczy ono tylko krajów rozwijających się. Obecnie wiadomo jednak, że turystyka seksualna jest problemem globalnym i ma miejsce również w państwach europejskich. W Polsce nie było dotychczas szerszych analiz dotyczących problemu wykorzystania seksualnego małoletnich w turystyce i rzadko się mówi o tym zjawisku. Ze względu na złożoność problemu trudno jest oszacować liczbę dzieci-ofiar oraz sprawców. Sprawcy mają świadomość odpowiedzialności karnej, a dzieci czują się winne, są zastraszone i szantażowane lub nie zdają sobie sprawy z konsekwencji i zagrożeń związanych z komercyjnymi kontaktami seksualnymi. Jednocześnie wiadomo, że do Polski przyjeżdża coraz więcej turystów i rośnie liczba Polaków wyjeżdżających za granicę. W 2011 roku granice Polski przekroczyło ponad 60 milionów cudzoziemców, a ponad 43 miliony polskich obywateli udało się do innych krajów.

Konieczność podjęcia kroków przeciwko wykorzystywaniu seksualnemu dzieci w turystyce dostrzeżona została przez Fundację Dzieci Niczyje, która w 2012 roku została lokalnym przedstawicielem Kodeksu postępowania na rzecz ochrony dzieci przed wykorzystywaniem seksualnym w turystyce. Wdrożenie przez firmy z branży turystycznej 6 kryteriów postępowania zawartych w Kodeksie pozwala na zwiększenie ochrony dzieci, podniesienie świadomości pracowników oraz turystów w zakresie problemu wykorzystywania seksualnego dzieci w turystyce.

Uczestnicy sesji zapoznają się ze specyfiką wykorzystywania seksualnego dzieci przez turystów seksualnych oraz dowiedzą się, jak w zwalczanie tego procederu w Polsce włączają się organizacje pozarządowe, przedstawiciele branży hotelarskiej i policja.

Spotkanie realizowane w ramach projektu „Nie odwracaj wzroku – bądź świadomy i reaguj na wykorzystywanie seksualne dzieci w turystyce!” finansowanego ze środków ECPAT i EU.

Wykład eksperta, godz. 16.00-17.30, Sala KoncertowaSądy rodzinne w systemie ochrony dzieci przed krzywdzeniem – Nicholas Crichton, Wielka Brytania

Sądy rodzinne mogą odgrywać olbrzymią rolę w systemie ochrony dzieci przed krzywdzeniem. Badania prowadzone w 2006 roku na Wyspach Brytyjskich (*Hidden Harm Research*) pokazały, że w przypadku blisko 70% rodzin, w których dzieci były krzywdzone, jednocześnie zanotowano poważnej problemy związane z różnego rodzaju uzależnieniami. Te wyniki badań dały impuls do powołania w 2009 roku sądu rodzinnego w Londynie, zajmującego się problemem krzywdzenia dzieci w rodzinach, w których dochodzi do nadużywania alkoholu lub substancji psychoaktywnych (*Family Drug and Alcohol Court, FDAC*). Zespoły działające w tym sądzie współpracują z wieloma specjalistami: pracownikami socjalnymi, specjalistami ds. uzależnień, psychiatrami, lekarzami oraz mentorami dla rodziców. Ich zadaniem jest wsparcie rodzin poprzez psychoedukację i bazowanie na mocnych stronach rodzin.

Podczas wystąpienia przedstawione zostaną założenia FDAC oraz rola interdyscyplinarnej pracy w ochronie dzieci przed krzywdzeniem.

Sesja referatowa, godz. 16.00-17.30, Sala Rudniewa Dzieci w rodzinach zastępczych: kodeks bezpiecznej opieki – Joanna Luberadzka-Gruca, Fundacja Przyjaciółka, Edyta Wojtasińska, Stowarzyszenie Rodzicielstwa Zastępczego „Jedno Serce”, Jolanta Zmarzlik, Fundacja Dzieci Niczyje

Sesja będzie poświęcona problemowi bezpieczeństwa dzieci w rodzinach zastępczych. Zostanie przedstawiony Kodeks Bezpečnej Opieki w Rodzicielstwie Zastępczym.

Kodeks Bezpečnej Opieki w Rodzicielstwie Zastępczym jest zbiorem zasad opartym o dobre praktyki, skierowanym przede wszystkim do opiekunów. Stanowi zbiór porad i przykładów, użytecznych w pracy profesjonalistów pracujących na co dzień z dzieckiem i rodziną. Jego treść odwołuje się do doświadczeń praktyków oraz uwzględnia dylematy, które każdego dnia przeżywają opiekunowie oraz współpracujący z nimi specjaliści. Dzieci trafiające do systemu pieczy zastępczej mają za sobą często traumatyczne przeżycia i zerwane więzi. Badania potwierdzają, że przemoc oraz doświadczenie straty i separacji znacząco obniżają szanse prawidłowego rozwoju dziecka we wszystkich obszarach. Dzieci przebywające w opiece zastępczej są pełne lęku i nieufności wobec świata i innych ludzi, ponieważ taka była ich rzeczywistość. Aby przetrwać traumę przemocy i straty, zbudowały one mechanizmy obronne, stanowiące ich sposób radzenia sobie w życiu. Prezentowana przez nie percepcja świata i sposób budowania relacji społecznych często się różnią od tych powszechnie uważanych za pożądane i właściwe. Brak zrozumienia wpływu tych doświadczeń na dzieci przez dorosłych (praktyków, opiekunów, rodziców biologicznych) może wywoływać ze strony dorosłych nieadekwatne i szkodzące dzieciom reakcje. Zderzenie doświadczeń dzieci

oraz rodzin zastępczych często powoduje wiele napięć. Niewłaściwa diagnoza dzieci i brak wsparcia rodzin może stać się przyczyną zwiększonego ryzyka niepowodzenia zarówno dla dzieci przebywających w rodzinnej opiece zastępczej, jak i dla opiekunów oraz ich dzieci.

Stąd niezwykle istotna jest wiedza na temat historii dziecka, jego możliwych zachowań oraz taki plan wychowania w rodzinie zastępczej, który zminimalizuje ryzyko powtórzenia się negatywnych doświadczeń dziecka. Stworzenie sprzyjających warunków rozwoju dzieci jest możliwe, ale tylko przy interdyscyplinarnej współpracy zespołu złożonego z opiekunów zastępczych i profesjonalistów różnych dziedzin. Opieka nad dziećmi powierzonymi jest bardzo kompleksowym i wielowymiarowym zadaniem. Opiekunowie nie mogą się czuć osamotnieni w wychowaniu dzieci. Odpowiedzialność za bezpieczeństwo dzieci i powodzenie procesu wychowawczego powinny spoczywać na wszystkich uczestnikach systemu pieczy zastępczej. Profesjonaliści, w tym opiekunowie, potrzebują wiedzy oraz narzędzi, aby skutecznie radzić sobie z opieką nad powierzonymi dziećmi.

Częściową odpowiedzią na tę potrzebę jest właśnie Kodeks Bezpečnej Opieki w Rodzicielstwie Zastępczym. Inspiracją do powstania Kodeksu jest model rozwiązań „Safer Caring”, opracowany przez brytyjską organizację Fostering Network.

Panel dyskusyjny, godz. 16.00-17.30, Sala Renesansowa Procedura „Niebieskie Karty” w świetle wyników badań i kontroli – Renata Durda, Niebieska Linia Instytutu Psychologii Zdrowia, Katarzyna Łukowska, PARPA, Mirosław Miłoś, Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny NIK, Justyna Podlewska, Fundacja Dzieci Niczyje

Rok 2012 upłynął pod znakiem badania funkcjonowania procedury „Niebieskie Karty”. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej zleciło przeprowadzenie badań „Diagnoza dotycząca realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wykonywanych przez zespoły interdyscyplinarne/grupy robocze, a także realizacji procedury „Niebieskie Karty” w oparciu o rozporządzenie w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” 2012”. Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadziła ogólnopolskie badanie „Postawy i kompetencje osób wchodzących w skład grup roboczych”. Również Najwyższa Izba Kontroli badała skuteczność i realizację określonych w Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zadań administracji publicznej w zakresie przeciwdziałania przemocy i opublikowała raport z wyników kontroli „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie przez administrację publiczną”. W związku z tym na tegorocznej sesji tematem przewodnim będzie funkcjonowanie procedury „Niebieskie Karty” oraz zespołów interdyscyplinarnych w ocenie badaczy i instytucji kontrolujących. W sesji wezmą udział specjaliści pracujący z problemem przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz przedstawiciele instytucji kontrolnych.

Warsztat, godz. 16.00-17.30, sala A Wpływ dorosłych na rozwój psychoseksualny dziecka – Katarzyna Fenik, Prywatny Gabinet Psychoterapii

Podczas wystąpienia zostaną przedstawione historie dzieci opisujące negatywny wpływ osób dorosłych na ich rozwój psychoseksualny. Autorka wystąpienia, korzystając z doświadczeń zawodowych (w roli psychoterapeuty), omówi elementy diagnozy dokonanej w pracy z pacjentami. Przedstawi także wybrane elementy indywidualnej pracy terapeutycznej z dzieckiem oraz pracy w zakresie więzi dziecka z jego rodzicami.

Warsztat, godz. 16.00-17.30, sala B Dialog motywujący w terapii dzieci krzywdzonych – dr Konrad Ambroziak, Fundacja Dzieci Niczyje

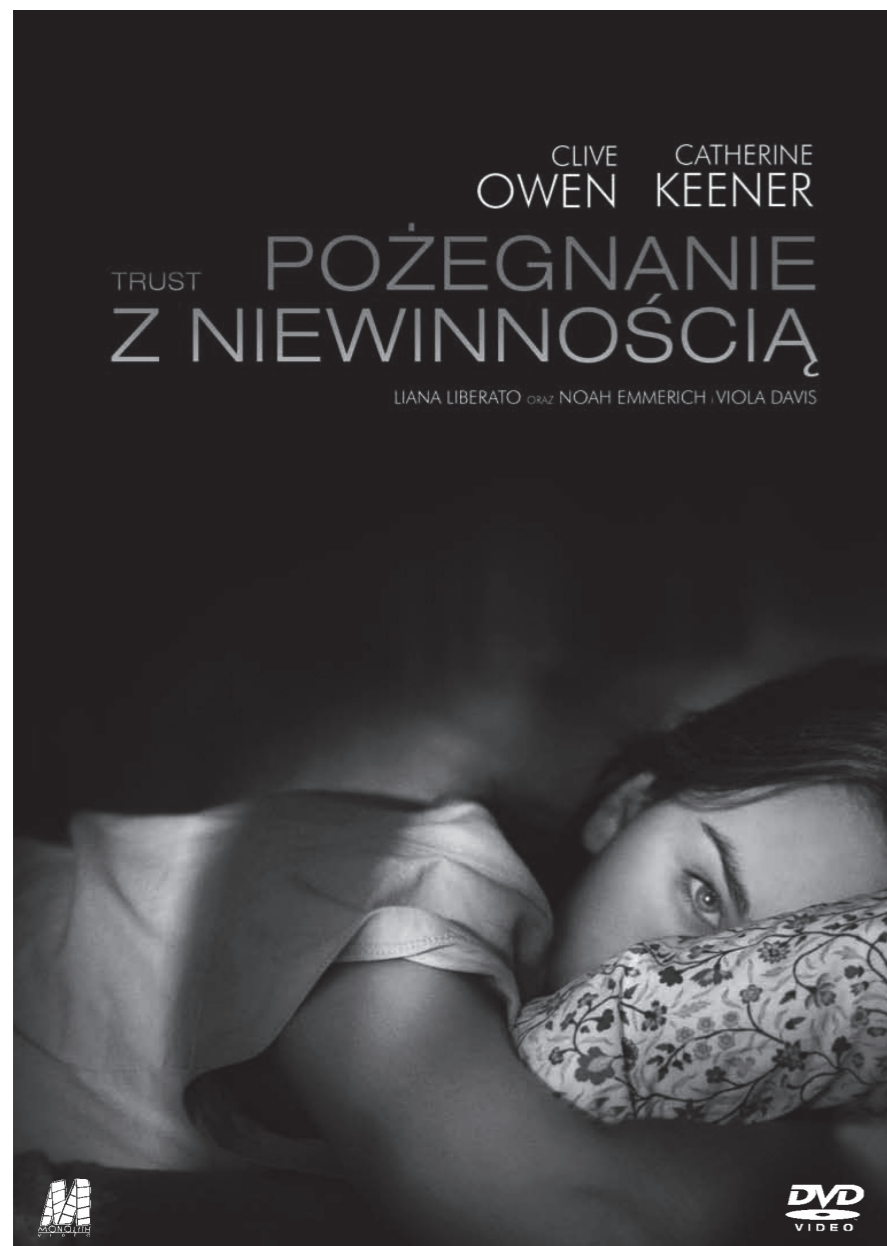
Dzieci, a zwłaszcza nastolatki często są postrzegane jako „trudni klienci”. Mówi się, że nie mają motywacji do pracy terapeutycznej, a nawet jeśli ją posiadają, to jest to motywacja „zewnątrzna”. Nie chcą pracować nad zmianą zachowania, sprzeczą się z terapeutami, są „w odporze”. Słowa te odnoszą się w szczególności do dzieci krzywdzonych, które mają wiele różnych motywów do nienawiązywania współpracy z osobą dorosłą. Często doświadczenia urazowe utrudniają im tworzenie poprawnej więzi z dorosłymi. Schematy nieufności, odrzucenia, postrzeganie świata jako niebezpiecznego miejsca motywują ich do obrania strategii unikania czy konfrontacji z terapeutą. Celem prezentacji jest przedstawienie metod pracy w duchu Dialogu Motywującego (DM) z takimi klientami. Podstawowe założenia DM: wyrażanie empatii, podążanie za klientem oraz wzmacnianie jego autonomii wydają się szczególnie adekwatne w pracy z dzieckiem krzywdzonym. Zmiana perspektywy terapeutycznej oraz opisu trudnych zachowań klientów pomaga również samemu terapeutę. Jak wskazują badania, klienci, którzy wierzą w możliwość zmiany, oraz klienci, których terapeuci wierzą w możliwość zmiany, zmieniają się.

Projekcja filmu, godz. 17.45-19.30, Sala Koncertowa**„Pożegnanie z niewinnością”, reż. David Schwimmer**

produkcja: USA

scenariusz: Andy Bellin, Robert Festinger

czas trwania: 1:44

Rodzina Cameronów mieszka w dużym, eleganckim domu na przedmieściach. Will (Clive Owen) i Lynn (Catherine Keener) wychowują trójkę udanych dzieci w miłości i wzajemnym zrozumieniu. Są przekonani, że zapewniają im całkowite bezpieczeństwo i że ich szczęśliwej rodzinie nie może się stać żadna krzywda. 14-letnia Annie (Liana Liberato) poznaje w Internecie 16-letniego Charliego. Chłopak jest miły, bystry, przystojny, zabawny – i w ogóle słodki. Ziszczenie marzeń nastolatki o idealnym partnerze. Annie coraz bardziej angażuje się w wirtualną znajomość. Rodzice nie mają nic przeciwko, w końcu takie zauroczenie jest typowe dla dziewcząt w tym wieku. A potem Annie spotyka się z Charliem – i okazuje się, że rzeczywistość jest szokująco inna od wyobrażanej. To spotkanie pociąga za sobą dramatyczne wydarzenia i zmienia życie całej rodziny na zawsze...

Serdecznie dziękujemy dystrybutorowi filmowemu Monolith Films za wyrażenie zgody na projekcję filmu.

Sesja plenarna, godz. 9.00-10.45, Sala Koncertowa**Dzieci-ofiary przestępstw przemocy i wykorzystywania seksualnego**Ile jest w Polsce dzieci krzywdzonych? – Joanna Włodarczyk, Fundacja Dzieci Niczyje

Pytanie, jaka jest skala problemu przemocy dzieci w Polsce, od ponad 20 lat stawiają sobie politycy, działacze społeczni i inne osoby oraz instytucje zainteresowane przeciwdziałaniem krzywdzeniu dzieci. Jednak niewielu badaczy podjęło trudne zadanie diagnozowania zakresu i charakteru problemu w naszym kraju. Prowadzenie badań w tym zakresie jest konieczne, by znając specyfikę i dynamikę problemu, podejmować skuteczne działania chroniące dzieci.

Fundacja Dzieci Niczyje przeprowadziła pierwsze takie ogólnopolskie badanie na reprezentatywnej próbie dzieci i młodzieży. Było ono podstawą opracowania „Ogólnopolskiej diagnozy przemocy wobec dzieci”, której wyniki zostaną zaprezentowane w czasie wystąpienia. Badanie zostało przeprowadzone na ogólnopolskiej próbie (N = 1005) osób w wieku 11-17 lat w październiku i listopadzie 2012 roku. Inspiracją dla konstrukcji narzędzia badawczego był Kwestionariusz wiktymizacji młodzieży – JVQ (*The Juvenile Victimization Questionnaire*) autorstwa Hamby i Finkelhora. Pytania dotyczyły 22 różnych form wiktymizacji, m.in. wykorzystywania seksualnego i przemocy, zarówno ze strony rówieśników, jak i dorosłych. Wyniki badania pokazują, że nastolatki najczęściej padają ofiarami przemocy ze strony swoich rówieśników – ponad połowa z nich doświadczyła tego typu krzywdzenia (59%). Na tle wyników z USA i Wielkiej Brytanii polskie nastolatki częściej niż ich rówieśnicy w tych krajach doświadczają przemocy fizycznej ze strony dorosłych: deklaruje to co piąty badany (21%). W Wielkiej Brytanii odsetek ten jest aż 3 razy niższy i wynosi 7%.

Ważnym wyzwaniem jest kontynuowanie w kolejnych latach badań problemu bazujących na tej samej metodologii. Umożliwi to śledzenie trendów doświadczeń wiktymizacyjnych opisanych w Diagnozie. Ich skala może ulegać zmianie, również pod wpływem coraz szerzej prowadzonych działań profilaktycznych. Zmienia się też społeczna gotowość do dostrzegania problemu i mówienia o nim.

Specyfika i odmienność pedofilii w Kościele – dr Jacek Prusak, Akademia „Ignatianum” w Krakowie

Wykorzystanie seksualne małoletnich przez duchownych określa się powszechnie mianem „pedofilii w Kościele”. Ta etykieta wskazuje oczywiście na fakt wykorzystania seksualnego dziecka przez osobę dorosłą; zamazuje jednak zarówno specyfikę dzieci-ofiar księży, jak również specyfikę księży, którzy są sprawcami wykorzystywania. W referacie naświetlę podobieństwa i różnice między pedofilią w społeczeństwie a pedofilią w Kościele – wskazując na czynniki kulturowe, związane ze specyfiką funkcjonowania struktury instytucjonalnej Kościoła.

Dziecko pokrzywdzone przemocą w rodzinie w systemie wymiaru sprawiedliwości – Olga Trocha, Fundacja Dzieci Niczyje

Maud de Boer Buquicchio w przedmowie do Wytocznych Komitetu Ministrów Rady Europy w sprawie wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dzieciom napisała tak: „Wymiar sprawiedliwości [przyjazny dzieciom] traktuje dzieci sprawiedliwie, z godnością, szacunkiem i troską. Jest dostępny, zrozumiały i wiarygodny. Słucha dzieci, poważnie traktuje ich opinie i dba o to, aby zabezpieczyć interesy również tych, które nie mogą się same wypowiedzieć. (...) zapewnia im miejsce i prawo głosu, należycie uwzględnia i interpretuje ich wypowiedzi, nie narażając na szwank wiarygodności wymiaru sprawiedliwości lub dobra dziecka”. Czy wymiar sprawiedliwości w sprawach o przestępstwa na szkodę małoletnich jest przyjazny dzieciom? Czy słucha dzieci, czy daje im szansę się wypowiedzieć, czy uwzględnia ich interesy? W wystąpieniu zostanie podjęta próba odpowiedzi na te pytania, podparta wynikami badań aktowych prowadzonych przez Fundację Dzieci Niczyje oraz obserwacją postępowań karnych z udziałem dzieci.

Wykład eksperta, godz. 11.15-13.00, Sala Koncertowa Mniej pytań, więcej odpowiedzi – rekomendacje dla osób przesłuchujących dzieci – Maria Keller-Hamela, Fundacja Dzieci Niczyje

Dzieci, które stają się ofiarami przestępstw, występują jako świadkowie w procedurze karnej. Często są jedynymi świadkami zaistniałych zdarzeń i dlatego niezwykle istotny jest sposób, w jaki będą przesłuchiwane. Szczegółnej uwagi wymagają zadawane pytania oraz atmosfera przesłuchania – czy będzie na tyle przyjazna, aby mówić nawet o bardzo trudnych przeżyciach. Powyższe czynniki mają ogromny wpływ na wartość dowodową takiej rozmowy. Warto także zauważyć, że dziecko nie rozumie procedur prawnych, czuje się winne, obawia się nieznanego i konsekwencji obciążania bliskich mu osób. Ważne jest dostosowanie rozmowy do wieku rozwojowego,

sposobu rozumienia i zakresu słownictwa dziecka. Stosując odpowiednie techniki, można sprawić, że przesłuchanie nie będzie dla dziecka traumatycznym przeżyciem.

W trakcie wykładu zostanie przedstawiony film edukacyjny prof. Lyona na temat przesłuchiwanie dzieci „Przesłuchanie dziecka: mniej pytań, więcej odpowiedzi” (*Interviewing Children. Getting more with less*), wydany przez Fundację Dzieci Niczyje.

Profesjonalizm prowadzenia tak ważnej dowodowej czynności, jaką jest przesłuchanie dziecka, wiąże się z koniecznością podnoszenia kompetencji osób prowadzących przesłuchanie. Materiały prezentowane podczas sesji stanowią wartościowe narzędzie pracy dla wszystkich, którzy przesłuchują dzieci i chcieliby się zapoznać z dobrą praktyką opartą na wieloletnich badaniach oraz poprawić swój warsztat pracy.

Panel dyskusyjny, godz. 11.15-13.00, Sala Rudniewa

Odebranie dziecka z rodziny – szansa czy destrukcja? Dylematy profesjonalistów podejmujących interwencje – Ryszard Izdebski, Stowarzyszenie „Siemacha”, dr Monika Sajkowska, Fundacja Dzieci Niczyje, dr n. med. Krzysztof Sz wajca, Klinika Psychiatrii Dzieci i Młodzieży CM Uniwersytetu Jagiellońskiego, Grzegorz Wrona, Specjalistyczna Poradnia ds. Przeciwdziałania Przemocy, Jolanta Zmarzlik, Fundacja Dzieci Niczyje

Dziecko doświadczające przemocy, zaniedbania lub innych krzywdzących zachowań rodziców/opiekunów często żyje w permanentnej sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia. Jeśli zagrożenie takie jest oczywiste, algorytm postępowania jest określony. Każda sytuacja jest jednak inna. Różne są przyczyny i czynniki ryzyka zagrożenia dziecka, możliwości i motywacja rodziców do zmiany, relacje dziecka z rodzicami, a rodziny z jej społeczno-institutionalnym otoczeniem. W praktyce działania profesjonalistów, którzy uczestniczą w łańcuchu podejmowania decyzji o odebraniu dziecka z rodziny, pojawiają się zrozumiałe dylematy. Co będzie najlepsze dla dziecka? Czy podejrzenia i dowody jego krzywdy są jednoznaczne? Czy pozostawienie go w rodzinie ryzyka jest dla niego realnie niebezpieczne? Czy wsparcie rodziny wystarczająco szybko i skutecznie wyeliminuje zagrożenie dziecka? Czy wzajemna emocjonalna więź dziecka z rodzicami jest argumentem na rzecz odstąpienia od interwencji? Jakie konsekwencje może ponieść interwencja, podejmując taką, a nie inną decyzję w sprawie odebrania dziecka z rodziny?

Czasem trudno poradzić sobie z ciężarem odpowiedzialności za samodzielne rozstrzygnięcie dylematu: czy chronić dziecko, gdy ceną jest destrukcja rodzinnych relacji, czy chronić rodzinę, ryzykując bezpieczeństwo i rozwój dziecka.

Celem sesji panelowej jest przedstawienie różnych perspektyw w ocenie powyższych dylematów. Prawnik, psycholog, specjalista ds. pomocy dzieciom krzywdzonym, socjolog odpowiedzą na pytania, czy rozterki profesjonalistów są zasadne, co jest ich źródłem, jak sobie z nimi radzić, co pomaga, a co przeszkadza podjąć trafną decyzję dotyczącą losów dziecka.

Sesja referatowa, godz. 11.15-13.00, Sala Renesansowa

Zapobieganie problemowi krzywdzenia dzieci – internetowa platforma edukacyjna dla dzieci, rodziców i profesjonalistów – Ewa Dziemidowicz, Karolina Mazurczak, Katarzyna Romanowska, Katarzyna Smolińska, Marcin Sołodki, Fundacja Dzieci Niczyje

Obszar działalności Fundacji Dzieci Niczyje w dużym stopniu związany jest z edukacją dzieci, młodzieży i dorosłych. W ciągu 22 lat istnienia fundacja przeszkoliła setki tysięcy osób z zakresu m.in.: ochrony dziecka krzywdzonego, bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w Internecie, dobrego rodzicielstwa, przeciwdziałania komercyjnemu wykorzystywaniu dzieci, postępowania z dziećmi uczestniczącymi w procedurach karnych itd. Szkolenia realizowane były metodą tradycyjną, a także zdalną. E-learning funkcjonuje w fundacji od 5 lat, kiedy to udostępniono pierwszy kurs na platformie e-learning Dziecko w Sieci pod adresem www.fdn.pl/kursy. Znacząca grupa polskich profesjonalistów pracująca z dziećmi uczestniczyła w konferencjach organizowanych przez Fundację Dzieci Niczyje. Dzięki zgromadzonej bazie wiedzy z ww. zakresu fundacja dysponuje jednym z największych polskich zasobów edukacyjnych.

Aby ułatwić procesy edukacyjne, powstał nowy system obsługi konferencji i szkoleń integrujący na jednej platformie edukacyjnej: kursy e-learning, otwarte szkolenia i konferencje, szkolenia na zamówienie, scenariusze zajęć i inne materiały edukacyjne. Nowa platforma Fundacji Dzieci Niczyje znajdująca się pod adresem www.edukacja.fdn.pl stanowi edukacyjny serwis społecznościowy wszystkich profesjonalistów pracujących z dziećmi. System daje wiele możliwości i znacząco ułatwia proces szkolenia.

Podczas sesji zostanie zaprezentowana wybrana oferta edukacyjna obejmująca tematykę: bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w Internecie, zapobiegania komercyjnemu wykorzystywaniu dzieci oraz dobrego rodzicielstwa.

Warsztat, godz. 11.15-13.00, sala A

„Bezpieczne dzieciństwo” – sesja dla grantobiorców – Daria Drab, Gabriela Kühn, Fundacja Dzieci Niczyje

Program grantowy „Bezpieczne dzieciństwo” wspiera działania, których celem jest ochrona dzieci przed przemocą i krzywdzeniem oraz pomoc ich rodzinom i opiekunom. Program realizowany był w latach 2010-2012. Granty przeznaczone były dla organizacji pozarządowych na działania, które wspierają lokalną społeczność w polepszaniu standardów bezpieczeństwa dzieci w następujących trzech liniach programowych:

- 1) bezpieczeństwo młodzieży w Internecie,
- 2) profilaktyka krzywdzenia małych dzieci,
- 3) pomoc dzieciom-ofiarom przestępstw.

Podczas warsztatu kierowanego do grantobiorców programu „Bezpieczne dzieciństwo” omówione zostaną dotychczasowe doświadczenia zebrane w ramach realizacji projektów. Uczestnicy spotkania wymienią się dobrymi praktykami, będą dyskutować o problemach podejmowanych w projektach czy możliwościach rozwijania współpracy pomiędzy organizacjami. Podczas spotkania omówione zostaną również kwestie sprawozdawczości.

Warsztat, godz. 11.15-13.00, sala B

Opinie wydawane przez psychologów w sprawach rodzinnych i opiekuńczych – Agata Fredle, USA, Teresa Jaśkiewicz-Obydzińska, Instytut Ekspertyz Sądowych im. prof. dra Jana Sehna w Krakowie

W ciągu ostatnich kilkadziesiąt lat rola biegłego psychologa wzrosła zarówno w Polsce, jak i w Stanach Zjednoczonych. W wielu sprawach prawnych opinie wydawane przez biegłych stały się istotnym elementem postępowania procesowego. Coraz częściej sąd zwraca się do psychologów o wydanie profesjonalnej opinii na temat predyspozycji wychowawczych obojga rodziców oraz podziału obowiązków opiekuńczo-wychowawczych pomiędzy rodzicami, w szczególności gdy zachodzi podejrzenie, że dziecko może być krzywdzone. Udzielenie sądowi właściwej odpowiedzi w takiej sytuacji jest trudne i może być obciążone błędem, głównie ze względu na szeroki zakres badanych problemów oraz brak sprecyzowanych kryteriów.

Pomimo wielu materiałów mających na celu wspomóc pracę psychologów w tym trudnym zadaniu, badania wykazują, że ogólna jakość opinii wydawanych na potrzeby sądów rodzinnych nie spełnia pokładanych w nich oczekiwań. Zarówno w Polsce, jak i w Stanach Zjednoczonych opinie zostały poddane krytyce za niewłaściwy dobór metod, wydawanie końcowych opinii na podstawie niewystarczającego materiału oraz opracowywanie opinii przez osoby o zbyt niskich kompetencjach.

Bieżące badanie miało na celu zanalizowanie opinii w sprawach opiekuńczych wydawanych przez psychologów w obydwu krajach. Analiza tych opinii miała pomóc w ustaleniu, jakich procedur, materiałów oraz metod używali psychologowie w obydwu krajach w procesie tworzenia opinii.

Pomiędzy Polską a Stanami Zjednoczonymi istnieją istotne różnice, szczególnie w postrzeganiu problemu krzywdzenia dzieci, jego zapobieganiu i przeciwdziałaniu, dostępie do wytycznych i metod diagnostycznych wspomagających proces wydawania opinii. Stosunkowo krótka jest też historia obecności biegłych psychologów w polskim orzecznictwie rodzinno-opiekuńczym. Ze względu na te różnice można się było spodziewać, że opinie psychologiczne wydawane w Polsce i Stanach Zjednoczonych będą się od siebie różniły. Podczas niniejszej prezentacji przedstawione zostaną wyniki przeprowadzonych badań oraz ich znaczenie dla przyszłych badań i praktyk.

Wykład eksperta, godz. 14.00-15.45, Sala Koncertowa

Kiedy dzieci krzywdzą dzieci – przekraczanie granic seksualnych między dziećmi – Lucyna Wrońska, Niemcy

Specjaliści z zakresu pedagogiki i terapii zawsze borykali się z problemem przekraczania granic seksualnych wśród dzieci. Długo bagatelizowano albo demonizowano to zjawisko. Od 2005 roku pracuje się w Niemczech w oparciu o nowe metody, które pomagają dziecku dotkniętemu wykorzystywaniem seksualnym przez inne dziecko, jak też dziecku, któremu nie udało się respektować granic seksualnych u rówieśników i młodszych dzieci. Praca specjalistów jest wspierana przez badania naukowe i koncepcje pedagogiki seksualnej oraz wychowania seksualnego dzieci w rodzinie, przedszkolu i szkole. Przedmiotem referatu będą wyżej wspomniane modele i metody, jak również wyniki badań naukowych. Wystąpienie będzie podstawą do krytycznej dyskusji i wymiany doświadczeń.

Dzieci, zarówno chłopcy, jak i dziewczynki, krzywdzą seksualnie słabsze dzieci w oparciu o różnorodne motywacje. Wśród sprawców są dzieci szukające władzy, są dzieci, które molestują, by zaspokoić swoją ciekawość seksualną, są też dzieci, które nie zdają sobie sprawy,

że krzywdzą, bo same były krzywdzone. Zdarzają się też nieporozumienia wśród dzieci podczas zabaw w „lekarza” w wieku przedszkolnym. By uniknąć takich nieporozumień, ważne jest prewencyjne uświadamianie dziecka o tym, co w obszarze życia seksualnego jest budujące, satysfakcjonujące, a co niebezpieczne i krzywdzące. Modele prewencyjne i interwencyjne będą przedmiotem referatu.

Panel dyskusyjny godz. 14.00-15.45, Sala Rudniewa

Ku lepszemu ochronie prawnej dzieci-ofiar przestępstw – Tomasz Darkowski, Ministerstwo Sprawiedliwości, dr Piotr Kładoczny, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, dr Joanna Mierzińska-Lorencka, INP PAN, Olga Trocha, Fundacja Dzieci Niczyje

W ostatnim czasie wprowadzono w polskim prawie zmiany, które mają się przyczynić do lepszemu ochrony dzieci pokrzywdzonych przestępstwem. Jednymi z ważniejszych są zmiany przewidziane w Ustawie z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. 2013 r., poz. 849). Nowelizacja przewiduje nie tylko zniesienie trybu ścigania na wniosek przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, ale także rozszerza znacznie ochronę małoletnich podczas czynności przesłuchania w postępowaniu karnym.

W najbliższym czasie planowane są także szerokie zmiany w prawie karnym materialnym, dotyczące przestępstw o charakterze seksualnym popełnianych na szkodę małoletnich, a także wdrożenie nowych regulacji związanych z przeciwdziałaniem powrotowi sprawców do popełniania tego typu przestępstw.

Nowe rozwiązania budzą wiele kontrowersji. Gdzie jest granica między bezpieczeństwem małoletnich a prawami sprawców? Jak daleko mogą być posunięte regulacje ochronne, by jednocześnie nie paraliżować funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości? Te i inne kontrowersje związane z nowymi oraz planowanymi regulacjami zostaną przedyskutowane podczas panelu ekspertów.

Sesja referatowa godz. 14.00-15.45, Sala Renesansowa

Dlaczego? Decyzje dzieci popełniających samobójstwo

„Nie chcę dalej żyć” – jak dzieci planujące samobójstwo szukają pomocy – Lucyna Kicińska, Aleksandra Mieszkowska, Fundacja Dzieci Niczyje

Dzieci i młodzież często wstydzą się swoich problemów, nie chcą obarczać nimi bliskich lub boją się odrzucenia czy zlekceważenia. Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży 116 111 to szczególne miejsce. Tu dociera dziecięca rozpacz, złość, gniew, samotność, zwątpienie czy strach. Każde odebrane przez konsultantów połączenie i odpowiedź na wiadomość przesłaną przez www.116111.pl to szansa dla młodej osoby na poradzenie sobie z problemami. Od chwili uruchomienia Telefonu Zaufania 116 111 w listopadzie 2008 roku z konsultantami skontaktowało się ponad 620 tysięcy dzieci.

W trakcie prelekcji przedstawione zostaną doświadczenia konsultantów Telefonu Zaufania dla Dzieci i Młodzieży 116 111 w pracy z dziećmi, które myślą o popełnieniu samobójstwa. Omówione zostaną dynamika, forma i motywacja do kontaktu ze strony osób, które deklarują obniżony nastrój, brak poczucia sensu życia i myśli samobójcze. Prelegentki zaprezentują również najczęściej współwystępujące problemy w życiu młodych osób, które kontaktowały się z Telefonem Zaufania 116 111 w związku z myślami samobójczymi.

W trakcie wystąpienia przybliżony zostanie wypracowany w Telefonie 116 111 model pracy z dziećmi, które deklarują chęć popełnienia samobójstwa, oraz omówione będą możliwości działań interwencyjnych zmierzających do ochrony życia lub zdrowia młodych osób. Nakreślone zostaną również profile osób, które kontaktują się z Telefonem Zaufania dla Dzieci i Młodzieży 116 111 w związku z myślami samobójczymi.

Środowisko społeczne a decyzje dzieci o popełnieniu samobójstwa – dr Agnieszka Haś, dr Tomasz Rajtar, Instytut Ekspertyz Sądowych im. prof. dra Jana Sehna w Krakowie

Referat przedstawia wstępne wyniki projektu badawczego realizowanego przez autorów, dotyczącego określenia niektórych czynników bio-psycho-społecznych mogących przyczynić się do podejmowania przez osoby małoletnie decyzji o popełnieniu samobójstwa. W tym celu dokonano analizy treści 20 opinii psychologicznych opracowanych w Zakładzie Psychologii Sądowej Instytutu Ekspertyz Sądowych w latach 2000-2013 w sprawach, w których ofiarami samobójstwa były osoby poniżej 18 roku życia. Przeprowadzona i przedstawiona w referacie analiza pozwoliła na wyodrębnienie określonych grup zmiennych psychospołecznych, które mogą przyczynić się do podejmowania przez dzieci i młodzież decyzji o targnięciu się na swoje życie. Dokonano również próby wskazania czynników ochronnych, które w konkretnych analizowanych przypadkach mogły zapobiec dokonaniu tego rodzaju czynów.

Warsztat, godz. 14.00-15.45, sala A

Znaczenie pozytywnej komunikacji w budowaniu relacji rodzica z dzieckiem – Marlena Trąbińska-Haduch, Fundacja Dzieci Niczyje

Rozmowa, dialog, monolog, wykład, kazanie – to różne sposoby komunikowania się. Służą poznawaniu się, porozumiewaniu się i sprzyjają budowaniu relacji między ludźmi. Także między rodzicami a dziećmi. Okazuje się jednak, że nie tylko forma komunikatu jest ważna, ale także treść, którą przekaz zawiera. Tak naprawdę to ona determinuje bliskość i rodzaj relacji między ludźmi.

Podczas wystąpienia zostanie omówione zagadnienie pozytywnej komunikacji między ludźmi, ze szczególnym uwzględnieniem interakcji pomiędzy rodzicem a dzieckiem. Uczestnicy zapoznają się ze sposobami pozytywnej komunikacji, jej konsekwencjami, czynnikami sprzyjającymi i zagrażającymi takiemu sposobowi porozumiewania się. Zaprezentowana zostanie także metoda wideotreningu komunikacji jako formy pracy indywidualnej i grupowej z rodziną, wspierająca budowanie pozytywnych wzorców interakcji. Prezentowane przykłady nagrań będą dla uczestników okazją do przyjrzenia się zarówno komunikacji werbalnej, jak i niewerbalnej w relacji rodzic – dziecko.

Warsztat, godz. 14.00-15.45, sala B

Praca grupowa z dziećmi po traumie i ich rodzicami – dr Konrad Ambroziak, Beata Ciejka, Fundacja Dzieci Niczyje

Różne badania wskazują wiele korzyści płynących z pracy grupowej z dziećmi krzywdzonymi. Praktycy i badacze jako szczególnie korzystną formę pracy wskazują równoległe sesje z udziałem dzieci i rodziców. Od 2012 roku w Centrum Pomocy Dzieciom „Mazowiecka” Fundacji Dzieci Niczyje działa program terapii grupowej dla dzieci krzywdzonych i ich opiekunów. Celem prezentacji jest przedstawienie założeń pracy grupowej, ich praktycznego zastosowania oraz wniosków, które zdobyliśmy na podstawie dwóch edycji zajęć grupowych dla rodziców i dzieci.

Program oparty jest o Dialog Motywujący, wydobycie rozwiązań od klientów i ich wzmacnianie, a także wzmacnianie pozytywnych zachowań, motywowanie do zmiany. W trakcie jego realizacji odwołujemy się do doświadczeń własnych uczestników, uczymy rodziców skutecznych metod opartych na prawidłowej komunikacji wewnątrzrodzinnej, systemie zasad i konsekwencji.

Jednym z podstawowych założeń pracy z dziećmi, które doświadczyły przemocy, jest poprawa ich funkcjonowania w środowisku rówieśniczym i rodzinnym. Zajęcia grupowe z dziećmi ukierunkowane są na obniżenie poziomu zaburzeń zachowania, podnoszenie umiejętności wyrażania emocji, trening zastępowania agresji i naukę konstruktywnej komunikacji. Spotkania służą realizacji celów terapeutycznych, edukacyjnych i rozwojowych.

©/Page01/photos - Fotolia.com

Zaświadcza się,

że Pan/i .....

brał/a udział w

10. Ogólnopolskiej konferencji

Pomoc dzieciom – ofiarom przestępstw

Warszawa, 21-22 października 2013 r.

ORGANIZATORZY:

MIASTO
STOLECZNE
WARSZAWA

